

Szerkesztőség:

Arad, Acseváralota

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev Rezele Ferdinand 4/22.

(József főherceg-ut.)

Sürgöny cím: Közlöny Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal

151.

Megjelent naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Évész évre — — — 1080 Lei

Fél évre — — — 540 Lei

Negyed évre — — — 270 Lei

Havonta — — — 90 Lei

Hirdetések díjazás szerinti

EGYES SZÁM ÁRA — 5 Lei

VASÁRNAP — — — 6 Lei

Bucurestben 50 banival 18bf.

RÉTHY JÓZSEF

Hajnali háromkor becsukódik az Ujságíróklub kapuja. Ilyenkor már csak egy-két boy lézeng a írók között egy-két pincér, meg egy-két ruhatáros, mert hétköznap van, a munka hétköznapja. S a munka hétköznapja van, a ruhatárosokon, a pincérekén és a boyokon kívül. Ilyenkor még ott ül az irodájában Réthy József, az aradi ujságírók klubjának igazgatója. Valami megmagyarázhatatlan belső léz üt, annak az ujságírónak a láza, akinek már valósággal betegsége a munka. Ezt a munkaszeretetét és ezt az energiát abban a szerkesztőségben forrasztotta ki magából, ahol most könnyes szomorúság között ezeket a sorokat írjuk róla. Mi, akik közvetlenül figyeltük a klub elnökét, a szerkesztőség egykori fejét, az ujságíró szervezet harcos elnökét és a klub elnökét, mi azt hittük, sőt: mi meg mertünk volna esküdni rá, hogy ezen a helyen egyszer Réthy József jubileumáról írunk majd. Fizikumának és energiájának kimeríthetetlen tartalékából felt volna még egy fél századra váró munka, várt volna rá még feladat. Táborunk összetartása és kiszélesítése, céljaink megvalósulása és álmaink elérése az ő lelkében gyökerezett, az ő lelkéből nőhetett és izmosodhatott volna terebélyes és megdönthetetlen tölgyfává.

De vannak intézkedések és vannak mementők, amelyek kívül állnak a sajtó ugynevezett nagyhatalmán. Mi szívesen fogadjuk el azt az önmagunknak adományozott kiintéztést, hogy irányítjuk a közéletet, hogy hangja vagyunk a közvéleménynek, szócsöve az igaz kritikának, messzehangzó kürtje egy szebb, egy nemesebb, egy boldogabb emberi generáció hirdetésének. De van egy nagyhatalom, amely még a sajtónál is nagyobb, van Valaki, vagy Valami, amely rajtunk kívül, tőlünk távol, elérhetetlen atmoszférában intézi az élet-labirintus jelzőtábláit. És szenvedve és téveiyegve és tántorogva és elfáradva, egyszer csak, valamelyik hajnalon, hirtelen parancsol az egyik jelzőtábla:

— Megállj, ember, nincs tovább!
És Réthy József reggel hatkor hörögve érkezett el a labirintus szívszélhűdést jelző megállóhelyére. Három órával előbb még tárgyalta, vitatkozott és udvariaskodott, restanciákat és elintézetlen aktákat irt alá, szaladt a tolla, szaladt a labirintusban, lilhegve, lázasan, napról-napra, töretlenül a munka szédületében, fáradhatatlan módon. Dolgozóbb volt, mint a boyok, a pincérek és a ruhatárosok és minél dolgozóbb lett, annál inkább éreztük mi, ujságírók, hogy kifelé és befelé egyformán épül ki a város ujságíró-társadalmának tekintélye, redakciós pozíciója, hozzáférhetetlen etikája és megtisztult önérzete. Hogy ma Aradon az ujságíró ur, — vidéki keretek közt, erdélyi viszonyokban — ez nagyrészt Réthy József célokért küzdő eredményekért, verekedő munkájának köszönhető. S mert még mindig nem érte el tökéletes formájában azt, amit a végső létszám elérni akart, nem magáért, hanem mindig csak értünk: az bizonyára nem rajta múlt. Ő egész munkát végzett, egy emberi

élet megszokott munkáján felülváló teljesítményt és mert ezt elvégezte, újabb célok, frissebb lehetőségek villantak föl előtte, ő már talán a gyermekeinkért, az özvegyeinkért, az özvegyeinkért, a jövőnkért harcolt, vagy talán az anyánkért, akit egyszer itt kell hagyni.

És ő hagyta itt, a maga édesanyját. Kétől kérjük számon az életét? Kinek a felelőssége az, hogy elment tőlünk? Ki magyarázza meg, hogy amíg köztünk élt, természetes és magától értetődő volt minden, amit cselekedett, amit vezérekedett, amit épített és diszponált; és amikor elment, percek alatt, pillanatok alatt, hörögve és elhagyottan, akkor ébredünk rá, hogy a helye pótolhatatlan, hogy amilyen természetes volt a munkája, olyan természetellenes, végzetes, robbantó fájdalom az, hogy ma már nincs köztünk. Az Ujságíróklub tágabb határaitól visszanezve, ennek a szerkesztőségnek szűkebb fái közé, ahol egykor késő-éjszakán vagy korai estelelel, lent a nyom-

da pincéjéig dolgozott, ha kell: ki hitte volna közülnk, hogy ezen a tavaszi éjszakán Réthy József neve lekerül az Aradi Közlöny hasábjairól? Itt élt köztünk, itt parancsolt és lelkesedett, itt szívta magába szomorúan az újra, meg újra elkövetkező huszonnégy órák huszonnégy óráig tartó szenzációit. És most abba a gyászba, amelyben együtt gyászol Arad egész társadalmán és abba a ravatalba, amelyben akármilyen napfény süt, mégis csak egy hetvenéves asszony könnyzápóra hullik legsűrűbben, ebbe a fájdalmas, fekete tavaszi szertartásba forrón csurran bele az Aradi Közlöny szerkesztőségének könnyes zokogása.

Réthy József elment, de munkája eredménye, szelleme és lelke, gyönyörű örökségként zuhant az önkbe. És mi meghajtva fejünket koporsója előtt, vállunkon a földi portát és földi porhüvelyének sulya alatt, emberi kicsiségünkben meggörnyedve, a sors-tól való csapásban megtörve, mialatt gyászának zendül a tavaszi ég felé, bucsuzunk tőle és fogadjuk: ezt a lázat, ezt a munkát, ezt a hitet, lelkesedést és energiát, ezt az egész gyönyörű örökséget, aminél különbet ujságíró nem hagyhat kollégáira, megartjuk, megőrizzük és megvédjük!

Fekete Tivadar.

A minisztertanács kimondotta az egységes szakszervezetek feloszlátását.

A lakbértörvényjavaslat a minisztertanács előtt. — A szerződéseket egy évvel meghosszabbítják, a meghosszabbított szerződéseknél szereplő lakbéréket pedig az 1916. évi bérek huszonnégyszeresére emelik fel.

(Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen Costachescu közoktatásiügyi miniszter három törvényjavaslatot terjesztett elő. Ezek egyike a brassói női szakiskola ügyének rendezéséről szól. Junian igazságügyi miniszter betértesztette a lakbérleti törvényjavaslatot, amely a következő diszpozíciókat tartalmazza:

A szerződéseket egy évre meghosszabbítják. Az összes meghosszabbított szerződések bére az 1916. évi bérek huszonnégyszeresére emelkedik.

de a tisztviselők és nyugdíjasok részére az eddigi és az ezutáni bérek közötti differenciát az állam fizeti. A javaslat ezután a somnás eljárást írja elő, hogy a háztulajdonosok a beralapot megfelelően érvényesíthessék. Az erdélyi lakásrekvirálásokra vonatkozó szakasz kimondja, hogy az állami tisztviselők részére rekvirált lakások ugyanolyan elbánásban részesülnek, mint azok a lakások, amelyeknek tisztviselő lakói a jelenlegi törvény alapján laknak és az 1927. évi lakástörvény követelményeinek megfelelnek. Ellenkező esetben a rekvirálás hatálya az illető lakásra nézve azonnal megszűnik. A háztulajdonos köteles a jelen törvény életbe lépésétől számított 40 napon belül a bíróság elé idézni a rekvirált lakás bérlőjét a törvény e szakaszának érvényesítése és megállapítása végett.

A minisztertanács ezután elhatározta az egységes szakszervezetek feloszlátását.

Erről a tervről pár nappal ezelőtt egyedül és elsőnek az Aradi Közlöny számolt be egy anket kapesán. Ennek határozatait tette most magáévá a minisztertanács, amely aztán jóváhagyta a kormány gazdasági bizottságának határozatát, amely a kölcsönből 500 milliót utépítésre, 200 milliót pedig postai beruházásokra fordít. A minisztertanács folyó ügyek elintézése után ért véget. A minisztertanács határozata értelmében a hatóságok ma délelőtt lepecsételték az egységes szakszervezetek helyiségeit és ugyanezt tették a munkások irodáival is.

Az U. S. A. rövidesen elismeri Szovjetországot.

— Hoover elnök akciója. —

Washingtonból jelentik: Hoover, az Egyesült-Államok elnöke, legközelebb bizottságot fog kiküldeni annak a kérdésnek a tanulmányozására, hogy milyen feltételek mellett lehetne szó az Egyesült-Államok részéről Szovjetország elismeréséről. Hoover ezt a kérdést rövidesen meg akarja oldani, mert az amerikai nagyiparnak szüksége van az orosz fogyasztópiacra.

Az aradi Mágnás Miska regáli kalandjai

Hogyan lett Bakonyi—Szirmai hites operettjéből: névtelen „Misca“? A Moravetz-cég volt üzletvezetője lefordította a Szendrey Mihálytól kölcsönkért darabot és jó pénzért eladta egy román társulatnak. — Hogyan került vissza Aradra az elveszettnek hitt Mágnás Miska?

(Arad, április 10.) Néhány nappal ezelőtt hatalmas plakátok jelentek meg Arad hirdetőoszlopain, amelyekből értesülhetett a színházlátogató közönség, hogy kedden este egy román operett-társulat vendégszerepel az aradi színházban. A román színészet egyik nagynevű, kimagasló egyéniségének Leonardo egykori társulatának tagjaiból alakult ez az együttes, amelyik a plakát szerint a „Misca“ című zenés vígjátékot mutatja be. Már az első pillanatban feltűnő volt, hogy a plakáton nem tüntették fel a „zenés vígjáték“ szövegíróját és zeneszerzőjét sem. Az előadásra szép számu közönség gyűlt össze és mielőtt elsötétült volna a nézőtér, én is elfoglaltam helyemet az egyik földszinti páholyban. Nemsokára jelezték az előadás kezdetét, kialudtak a nézőtérre a lámpák és a karmester elfoglalva helyét pulpitusán beintett a zenekarnak. Már az első pillanatban ismerős melódiák csendültek fel a színházban. Hirtelen nem tudtam megállapítani, néhány perc múlva azonban már minden kétséget kizáróan meggyőződtem arról, hogy

Bakonyi—Szirmai világsikerű aradott operettjével a Mágnás Miskával találkozottam tegnap az aradi színházban „Misca“ cím alatt.

Feltűnő volt, hogy miért nem tüntették fel a színlapon a szerzőket és miért igyekeztek a szereplőket is lehetőleg más névre keresztelni. Szünet közben azonban igen érdekes megállapításokat tettem és a következőket sikerült megtudnom:

Szendrey Mihály az aradi színház igazgatója még az elmúlt év novemberében levelet kapott Temesvárról, melyben arra kéri őt a temesvári Moravetz Testvérek ismert zenekiadó-cég levélpapírján, hogy a Mágnás Miska partitúráját, szövegkönyvét, egyszerűen teljes anyagát egy hónapra adja kölcsön a temesvári dalárdának, mert egy jótékony előadás keretében be akarják a darabot Temesváron mutatni. A levél végén egy olvashatatlannal akírás alatt a „Moravetz-cég üzletvezetője“ volt olvasható. Szendrey készséggel állott az üzletvezető rendelkezésére és elismervény ellenében egy hónapra kölcsön adta a tekintélyes értéket képviselő operett-anyagot. Elvitték Temesvárra a zongorakivonatot, a zenekari stímmeket, sugópéldányt és a kiírt szerepeket is.

Közben eltelt egy hónap, eltelt kettő, de a darabot nem küldték vissza. Szendrey el is felejtkezett arról, hogy a Mágnás Miskát kölcsön adta. A közelmúltban, amikor Rátkay Márton Aradon vendégszerepelt, kitűzték előadásra az operettet és amikor a könyvtárból fel akarták hozatni a partitúrákat, akkor vették észre, hogy azokat még nem küldték vissza Temesvárról. Azonnal átküldték a színház egyik alkalmazottját Temesvárra, aki azonban üres kézzel tért vissza, mert azt a választ kapta Moravetzektől, hogy volt üzletvezetőjük, aki a darabot kölcsön kérte, Bucarestbe utazott és ott van állásban. Arról pedig, semmit sem tudtak, hogy ő kölcsön kérte a Mágnás Miskát. Szendrey kényszerhelyzetben lévén, nem tehetett mást, mint nagy költséggel elküldte Kolozsvárra egyik alkalmazottját és dr. Janovics Jenő szinigazgatótól kérte el kölcsön egy napra a darabot, hogy azt Rátkay Mártonnal a cimszerepben bemutathassa.

Tegnap este szünetközben Szendrey szinigazgató nagy meglepetéssel konstata, hogy a román együttes tulajdonában levő zongorakivonat majdnem minden oldalán és az egyes zenekari stímmeken ott van az ő pecsétje: Szendrey Mihály szinigazgató Arad. A magyar szöveg fölé pedig be van írva a román fordítás. Szendrey felkereste a társulat igazgatóját, akitől felvilágosítást kért, hogyan került tulajdonába az ő anyaga. Alexandrescu igazgató elmondotta, hogy társulatával Cernautiban játszott, amikor felkereste egy fiatalember.

— Igazgató ur kérem — mondotta neki — itt van egy egyszerű darab. Ha lefordítja románra, nagy sikereket érhet el vele.

A román társulat igazgatója erre átvette a darabot és odaadta karmesterének, aki erdélyi ember és így beszél magyarul. A karmester nem

ismerte a Mágnás Miskát, de amikor átolvasa és zenéjét lejátszotta, a legnagyobb elragadtatás hangján ajánlotta az igazgatónak, hogy fordíttassa le. Ez meg is történt és az anyagot 15.000 lejért megvásárolták attól a fiatalembertől, aki azt nekik felajánlotta. A darabot ezután átdolgozták, lefordították és azóta nagy sikerrel mutatják be az egész országban. A román társulat igazgatója azt hangoztatta, hogy ő a legnagyobb jóhiszeműséggel járt el ebben a dologban és ha tudta volna, hogy nem korrekt uton került az operett anyaga ahhoz a fiatalemberhez, nem vette volna meg.

Kökényessy Viktor visszatért az életbe.

A Schleiszner Amália meggyilkolásával vádolt volt tartalékos főhadnagy az Aradi Közlöny többszöri intervenciójára kiszabadult a fogházból. — Harc a bürokrácia indolenciájával. — Nem sürgős egy ember szabadságát jelentő irat elküldése. — Beszélgetés Kökényessyvel a fogház megnyílt kapujában.

(Arad, április 10.) Kökényessy Viktor volt tartalékos főhadnagyot, aki két hónapig ártatlanul, gyilkosság vádjával terhelt az aradi ügyészségi fogház lakója volt, ma délben szabadlábra helyezték. Az Aradi Közlöny akciója végre eredménnyel végződött és az ártatlanul bebörtönzött ember visszatérhetett ismét a szabad életbe. Kökényessy ügyében hetekig húzódott a vizsgálat, míg végre valamennyi állítólagos bizonyíték ellene megsemmisült és csak egyedül az a névtelen levél szolgáltatott alapot további fogvatartására, amelyikben az állítólagos gyilkos bejelentette, hogy hiába keresik, mert már túl van a határon. Egy aradi írásszakértő erre a levélre azt mondotta, hogy azt Kökényessy írta. A levelet hetekkel ezelőtt leküldték Bucarestbe, hogy ott a törvényszéki hivatalos írásszakértő mondjon véleményt. A válasz azonban egyre később jött. Teltek a napok, multak a hetek és hiába sürgette az aradi vizsgálóbíró a bucaresti-i ügyészség válaszát, Közel három héttel ezelőtt az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítója jelentette, hogy az írásszakértő elkészítette véleményét, amely szerint minden kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a levelet nem Kökényessy írta. Ekkor már mindenki azt hitte, hogy rövidesen szabadlábra kerül Kökényessy, aki a húsvéti ünnepek előtt az Aradi Közlönyből értesült először arról, hogy ügye kedvező fordulatot nyert. Eltelt néhány nap, de az iratok nem érkeztek meg. Bucaresti-i munkatársunk ekkor intervenált a bucaresti-i ügyészségen és megállapította, hogy bünyös gondatlanság következtében az iratok az expedicióban heverték ilyen sokáig. Munkatársunk erélyes fellépésére április 4-én 2752—929. szám alatt elküldötték végre Aradra az iratokat. Az iratok azonban még mindig egyre késnek. Mindennap érdeklődünk, a válasz azonban ugyanaz volt: Nem érkezett meg. Tegnap már bucaresti-i munkatársunk Starcent Alexandrunál a bucaresti törvényszék első elnöknél járt el ebben az ügyben és ma délutánra kihallgatáson jelentkezett Junján igazságügy-miniszternél is, hogy vizsgálat megindítását kérje. Erre azonban már nem került sor, mert végre nagy késéssel bár, de mégis

megérkezett ma reggel az aradi vizsgálóbírói hivatalhoz a Kökényessy rehabilitáló irázzsakértői vélemény.

Percek alatt elterjedt a törvényszék épületében az iratok megérkeztek híre és a folyosókon tartózkodó ügyvédek és újságírók nagy érdeklődéssel várták az ügyészség és a vizsgálóbíró intézkedését.

Végre hozták a hírt, hogy már csak néhány percet kell várni, mert Mandru ügyész aláírta a szabadlábrahelyezési végzést s azonnal elintézi Ludosan vizsgálóbíró is.

Néhány perc telt el és hozták az iratot:

Ebben az ügyben azonban valami furcsa egy kisse: miért maradt ki a plakátról a szerző és librettista neve és miért keresztelték át az operett szereplőit. Ettől eltekintve, a „Misca“-nak Arad román közönsége előtt is nagy sikere volt és hosszantartó ünneplésben részesítették a színészeket.

Az aradi Mágnás Miska kalandos vándorlásának a bíróság előtt is folytatása lesz. Szendrey Mihály szinigazgató, miután ebből az ügyből kifolyólag súlyos anyagi károsodás érte, megbízta dr. Gherman Dante ügyvédet, hogy tegye meg a szükséges lépéseket. Miután a Mágnás Miskát a Moravetz-cég hivatalos levélpapírján kérték el, a cég ellen pert indítanak a timisoara-i bíróságon. Hogy aztán a szerzői jogdíjakkal mi lesz, az minden esetre egy másik, szintén kellemeilen kérdés. Színházi körökben mindenesetre nagy érdeklődéssel néznek a nem mindennapi ügy további fejleményei elé.

Ferenczy György.

4533. számú ügyészségi végzés Mandru ügyész aláírásával, melyben elrendelik Kökényessy azonnali szabadlábrahelyezését. Az aktát Ludosan vizsgálóbíró is aláírta és így most már nem volt más hátra, mint kinyitni az ajtót Kökényessy előtt. Azonnal bevezette az egyik tisztviselő a fogházirodában a nagy könyvbe a határozatot és máris intézkedtek. A bejárat előtt pedig türelmetlenül várakozott Kökényessy.

— Să vine domnia Kökényessy — kiáltotta az egyik börtönőr és nemsokára megjelent a fogházajtóban a sápadt, barázdás arcú ember. Boldogan borult felesége nyakába és percekig nem tudott szóhoz jutni a boldogságtól.

— Csakhogy ezt is megérhettem — mondotta Kökényessy — olyan volt ez, mint egy rossz álom.

Kökényessy testileg és lelkileg nagyon megviselte a fogság s mégis mosolygott, amikor a szeszélyes áprilisi napsugárban fürdette a börtön levegőjétől sárgára festett arcát.

— Nagyon köszönöm szerkesztő ur az Aradi Közlönynek, amit érdekeimben tett. Ha nem intervenáltak volna annyit, még mindig a börtön penészes levegőjét szívnám. Igazán örök hálára kötelezett le engemet az Aradi Közlöny. Sohasem fogom elfelejteni.

Közben kettőt ütött a városháza órája. Kökényessy — a szabad ember elbucisított.

— Most megyek fel Nagy Sándor bácsihoz — mondotta — az ügyvédemhez és neki is megköszönöm fáradozásait.

Karon fogta feleségét és a két sokatszenvedett ember elindult a literárus templom felé.

Szegényházi lakóból — dollármilliomos

Buch Gábor trencsényi zsidó szegényházi lakó szerencséje.

Trencsényből jelentik: A trencsényi zsidó szegényház egyik régi lakóját, a 94 éves Buch Gábort váratlan és rendkívüli szerencse érte. A napokban egy berlini ügyvéd jelent meg nála, aki értesítette Buchot, hogy egy sok esztendővel ezelőtt Amerikába vándorolt rokona 30 millió dollárt hagyott rá. Buch kijelentette, hogy egy bátyja 50 év előtt tényleg kiment Amerikába és később hallotta róla azt is, hogy jól megy sora, de már több mint 30 esztendeje nem hallott felőle semmit.

A berlini ügyvéd vállalta, hogy Buch örökségét megszerzi és minden költséget ő előlegez. Buch az örökség megszerzése révén egész Szlovénia leggazdagabb emberévé válna, de Buch kijelentette, hogy neki, aki öreg ember, már nincs szüksége a pénzre, az egész örökséget fiainak adja, kik most Bécsben élnek, azonkívül nagy alantudatú és a trencsényi zsidó szegényház javára, ahol mindig nagyon jól bántak vele.

Réthy József meghalt.

Az aradi ujságírotársadalom mély gyásza. — Hirtelen és tragikus körülmények között halt meg az Ujságíróklub népszerű és agilis igazgatója. — Réthy József pályafutása. — Csütörtökön délután fél 3 órakor temetik a tragikus véget ért aradi ujságírot.

(Arad, április 10.) Nem lehet szürke köntösben, a hétköznapi nekrológ egyhangú sablonjával bucsuztatni Réthy Józsefet, az ember és az ujságírot, aki mára virradó hajnalban hirtelen és tragikus prédája leti a halálnak. Ma hajnalban munkarejének teljességében, energiáinak virágzásában, a másnap munkájának örömtől sugározva, még ott láttuk abban a fészekben, amit ő adott nekünk és a szürkeület sóhajában elvitte a végzet. Percek alatt, hirtelen, kiszámíthatatlanul, hirtelen, csak az emléket és csak azt a tépet sebet hagyva hátra, amit mindannyiunk lelkében szakított a megrendítő, torkot szorító, nagytalan, síró fájdalom.

Nem friss megállapítás a halálról. Hogy könyörtelen. Nem új, hogy az emberben tegnap látott testvére halálhírére megígy a vér. De Réthy József hirtelen halála az Ujságíróklub falain kívül legelső sorban is minket rendít meg, akikkel őt esztendőnk munkájának forró láza kovácsolt össze. Az ittmaradt szomorú, őszhajú asszony megdöbentő tragédiája mellett, minket az *Aradi Közlöny* szerkesztőségét és mai munkatársi gárdáját érinti legközelebről ez a tavaszi elhullás. Réthy József egészen a múlt esztendő júniusáig állt a lap élén, mint felelős szerkesztő és ebből a pozíciójából az aradi Ujságíróklub igazgatói állására hívták meg. Akkor a lap kötelekéből kivált és neve csak formálisan maradt az ujságon. És mára kidőlt közülünk negyvenegy éves korában Réthy József, az ujságíró önérték és az ujságíró etika harcra védelmezője és mi az ő munkában elfáradt testi ravatala mellett, halotti lepelként a megbecsülésünk, fájdalomunk és könyveink árját borítjuk rá és úgy siratjuk, mint testvér a testvért.

Réthy József halála.

Az aradi Ujságírók békés tavaszi életében, az aradi ujságírotársadalom békés tavaszi munkaprogramjába végzetes váratlansággal zuhant a kora reggeli órákban a hír, hogy Réthy József a klub igazgatója és az ujságírószervezet alelnöke hirtelen meghalt. Az első pillanatokban hihetetlennek látszott, hogy a tegnap még ép, egészséges és élete delén álló munkabíró férfi, ugyszólván percek alatt hagyja itt életének és működésének Arad városával összeerótt területét. Külsejében semmi sem sejtette a közelgő katasztrófát és a halála körülményeiről csak annyit tudunk, hogy Réthy, aki édesanyjával együtt alszik egy szobában, reggel öt órakor rosszul lett.

Néhány ruhadarabot kapott magára és kiment a folyosóra csak feltételezés, hogy talán asztmatikus lélegzési zavarai lehettek és kicicített a friss levegőre. Csakhamar visszatért és ismét lefeküdt. Hat óra tájban ébredt fel újra, nehéz hörgések között s már a közelgő halál sápadtságával és verejtékével az arcán. A hörgésre ismét felébredt az édesanyja, aki megriadva kérdezte tőle:

— Mi van veled fiam?

De Réthy József ekkor már nem tudott felelni. Arcán torzító fájdalom tükröződött, szemei még nyitva voltak, de a torkán nem jött ki szó. Édesanyja nyomban orvosért küldött és percek alatt jelent meg a lakásban dr.

Stauber Andor orvos, aki orvosszerekkel és injekciókra felkészülten a Minorita-palotában lévő lakásából jött és az ugyancsak feltehetően dr. Kélenyivel már csak a beállott halált állapíthatta meg. Réthy Józsefet szívszélhűdés ölte meg.

Réthy József élete és munkássága.

Réthy József 1888. szeptember 21-én született Aradon. Középszkoláit az aradi főreáliskolában végezte, ahol kitünő eredménnyel érettségizett. Érettségi után Budapestre ment, tanárnak készült és az egyetemen matematikai és fizikai szakot hallgatott. Rendkívüli energiája és munkaszeretete már akkor megnyilvánult. Tanulmányai mellett nevelői állást vállalt budapesti előkelő családoknál. Az ujságírási iránti szeretetét abban érvényesítette, hogy több budapesti lapnál, mint külső munkatárs dolgozott. Élénken és érdekesen megírt cikkeket mindenütt szívesen fogadták. Réthy József 1909-ben visszajött Aradra, ahol jegyzői állást vállalt az Ipartestületnél és néhai Kaszab Gézával együtt szerkesztették az „Arad” című közgazdasági lapot. Tényleges ujságírói működését az *Aradi Közlöny*nél kezdte meg. Lelkes, ambiciós riportert volt, aki csodálatos érzékkel látta meg az eseményeket és egyik leghasználatosabb tagja volt az *Aradi Közlöny*nek. Később az Arad és Vidékéhez került, amelynek bérlelője lett. 1915-ben berukkolt és mint hadnagy csak 1918-ban szerelt le. Ezután az Aradi Hirlaphoz került, amelynek évekig volt felelős szerkesztője.

1924-ben elvállalta az Aradi Közlöny szerkesztését. Munkaszeretetével lelket öntött munkatársaiba, akik a legnagyobb ambícióval dolgoztak keze alatt. Az elmúlt év júniusáig szerkesztette Réthy József az Aradi Közlönyt. Akkor a megalakult Ujságíróklub meghívására elfogadta a klub igazgatói állását. Réthy József saját kívánságára továbbra is névleges felelős szerkesztőként szerepelt a lapon, a tényleges szerkesztést azonban már nem ő végezte. Ettől az időtől kezdve minden idejét az Ujságíróklub érdekeinek szentelte és neki köszönhető, hogy a klub ma a legnépszerűbb társadalmi intézménye Aradnak. Réthy József szenvedélyes sportember volt, tagja az AAC sportklubnak és a budapesti FTC-nak. Nagy elfoglaltsága mellett állandóan figyelte a világ sporteseményeit és különösen a FTC-nak volt fanatikus rajongója.

Réthy József utolsó éjszakája.

Az Ujságíróklub elhunyt elnöke, mint rendesen, éjszaka intézte el napi munkájának legnagyobb penzumát. Véletlenül tegnap valamennyire megszorodott munkaköre lehetett, mert igazgatósági ülés volt a klubnak, amire még hozzájárult, hogy Réthy hétfőn éjjel egy órakor jött meg Budapestről és két napi pesti tartózkodása alatt elintézetlen ügyek szaporodtak föl. Hangulatán és külsején távolról sem látszott meg, hogy ilyen váratlanul érkező tragédia következze be. Éjjel háromnegyed kettőkor kijött az irodájából, átsétált a kártyaszobán és a nagyteremben karonfogta az aradi Ujságíróklub itt tartózkodó vendégét, Fekete Tivadart. Az irodában Fekete vasárnapra hirdetett felolvasásának körülményeit beszéltek meg s a megbeszélés későbbi olyamán egyre derűsebb hangulat uralkodott és a komoly megbeszélés után ötletes s tréfás párbeszéd következett. Az író néhány festett plakátot hagyott az irodában és Réthy bucsuzóban még odaszólt barátaihoz:

— Hazamegyek lefeküdni, hála Istennek, elvégeztem a munkahátralékomat, nincsen semmi restanciám.

Az Ujságíróklub portása nyitott ajtót, akinek mosolyogva adta ki utolsó diszpozícióját:

— Fekete Tivadar plakátjait vigyék el Beleznay festőművészhez átfesteni, jéggel tíz órakor. Jó éjszakát!

Ez volt Réthy Józsefnek, az aradi Ujságíróklub igazgatójának utolsó intézkedése és utolsó mondata, abban a klubban, amely létét, kiépülését, virágzását nagyrészt neki köszönheti.

Réthy József temetése.

Réthy József hirtelen halála a gyorsan összehívott ujságíró gyűlésnek hangulatát impozáns kegyelettel töltötte el. Az Ujságíróklub igazgatósága és törzstagjainak majdnem teljes számban megtartott összefüvetele elhatározta, hogy Réthy Józsefet az aradi ujságíró társadalom a maga halottjának tekinti és temeti el. A klub igazgatósági ülésén a tagok állva hallgatták végig *Bolgár Lajos* kegyeletes elparentáló szavait. Ezután azokról az intézkedésekről szólnak be, amelyeket a temetés ügyében a délelőtti folyamán tettek. Eszerint Réthy Józsefet *csütörtök délután fél 3 órakor* temetik a Strada Bratianu (Weitzer-utca) 19. számú gyászszobából, amelynek udvarán megy végbe a temetési szertartás a felravaralozás után. A gyászszertartást dr. Wild Endre minorita lelkész végzi fényes segédlettel. Az ujságíró társadalom részéről dr. Falus Lajos bucsuztatja az elhunytat, az aradi ujságírók szervezete nevében dr. Reicher Jenő, az Aradi Közlöny volt munkatársai nevében *Fekete Tivadar* (Temesvár) és az Aradi Közlöny jelenlegi szerkesztője nevében *Gárdos Sándor* mond bucsubeszédet. Az aradi színtársulat részéről *Szendrey Mihály* színgazgató bucsuztatja el a halottat. A bucsubeszéd után az aradi Gutenberg-dalkör és a színház énekkara fog gyászdalokat énekelni. A gyászszertartás után megindul a gyászmenet a felső temető felé, ahol örök nyugalomra helyezik Réthy Józsefet.

Felfegyverkeznek a kevés csendőrséggel rendelkező aradmegyei községek lakói.

(Arad, április 10.) A határmenti községek lakosságának a tolvajbandák ellen való felfegyverezése általános melegegedést keltett az érdekelt lakosság körében. Amikor a Nadlac (Nagylak) környékén fekvő községek lakói tudomást szereztek arról, hogy dr. Lázár Ágoston alispán — mint legutóbbi számunkban megírtuk — a nadlaci gazdáknak fegyverengedélyeket ad ki, hogy védekezhessenek a tolvajok ellen, sorban keresték fel a prefekturát hasonló kérelmekkel. Így Pécska számos lakosa ugyanilyen indokkal fegyverengedélyt kért, amit szintén megadnak, sőt szó van arról, hogy mindazon községekben, melyek nem rendelkeznek megfelelő számú csendőrséggel, megkönyvitik a fegyverengedélyek szerzését. Ebben a kérdésben dr. Lázár Ágoston alispán külön interveniót a divizionál, hogy azokban a községekben, amelyek a hadizónába tartoznak, ne gördítsen akadályt az engedélyek kiadása elé. Itt írjuk meg, hogy Triandafil csendőrkapitány a helyszínen folytat vizsgálatot a tömeges lopások ügyében és ő vezeti az erélyes nyomozást a határszéli községekben garázdálkodó bandák kézrekerítésére.

— Válságban a német hajóipar. Hamburgból jelentik: A világhírű német hajóépítőipar válságban van. Az egész vonalon nagy munkásbocsátások történtek, a Germania hajóépítőgyár a mai napon 5000 munkásnak mondott fel.

Chlorodont a nagyszerűen üdítő borsmentás fogpaszta eltávolítja a csunya színű fogkövet

Chlorodont-fogpaszta, -fogkefe és szájviz mindenütt kapható.

Palcsi bácsi volt a természetes gyógymód első aradi apostola.

Dr. Kell Lipót kilométereket gyalogolt naponta mezitláb. — Konvenial-e a hitközségnek a mezitlábás elnök?... „A megegyezések apostola.” — Apróságok az elhunyt dr. Kell Lipót életéből.

(Arad, április 10.) Kell Lipót dr. halálával — melyről ma beszámoltunk — a régi Arad egyik jellegzetes alakja költözött el. A régi aradiak tudják, hogy ő volt az első Aradon, aki a természetes gyógymódot propagálta harminc esztendővel ezelőtt és Palcsi bácsi volt az első, aki nap és légfürdőket vett. Akkoriban ez különlegességnek ment és az aradi társaságok tagjai megmosolyogták, amikor Kell Lipót dr. eme szórakozása szóbakerült. A Maros-part korzóját akkoriban nem árasztották el a sétálók ezrei és Kell dr. egyedül rőtta naponta a marosparti sétányt. Később, amikor divatba jött a séta, a napfürdő, légfürdő, ő mosolygott és elégtétellel vette tudomásul, hogy nézetét elfogadta mindenki. Naponta kilométereket járt be mezitláb és ezzel kapcsolatban igen derűs jelenet történt, amikor a hitközségi elnöki tisztet ajánlották fel neki.

A hitközség küldöttsége irodájában kereste fel Kell dr.-t. Mindenki tudta, hogy nehezen fogja vállalni a tisztet, mert semmiféle köztisztviselést nem fogadott el. Meggyőző érvekkel bizonygatta a küldöttség, mennyire szükséges, hogy elfogadja az elnökséret, mire Kell dr. csendesen megjegyezte:

— Kérem Uraim, tudják-e önök azt, hogy én naponta mezitláb járok a város körül? Vajjon konvenial-e a hitközségnek, ha a városban azt fogják mondani, hogy elnöke mezitláb jár?...

A meggyőző érvelni kellett fogadni és Kell Lipót dr. megmenekült a tisztségtől. Hasonló módon járt el, amikor a bankok igazgatóságában ajánlották fel neki helyet, de viszont, ha valamilyen szép akció keresztülvite-

leről volt szó, habozás nélkül állott a mozgalm élére. Így már évtizedekkel ezelőtt indított mozgalmat annak érdekében, hogy az aradi házak erkélyeit virágozzák fel. S néhány évvel ezelőtt, amikor országsszerte hasonló mozgalm indult meg, csendesen megjegyezte:

— Nehéz lesz keresztülvinni. Én már megpróbáltam.

Nagy művészbárát volt, a fiatal tehetségek sokszor fordultak hozzá támogatásért és sohasem eredmény nélkül. Vannak még ma is élő művészek, akik az ő támogatásának köszönhetik karrierjüket, de erről Kell Lipót dr. soha említést nem tett. Az irodalmat is pártolta. Különösen a francia memoáriróadalommal szeretett foglalkozni. Hagyatékában több ezer kötet maradt hátra, amely felöleli az egész francia memoáriróadalmat.

Kell Lipót dr., mint jogász, a békés megoldások híve volt és ezért sokszor fordultak hozzá tanácsért az emberek. Mindenki tudta róla, hogy nem törődik azzal, ha megegyezés esetén kisebb is lesz ügyvédi honorárium, mintha perre kerülne a sor és csak az ügyfél érdekeit tartotta szem előtt. Jogásztársai ezért ezt a címet adományozták neki: „a megegyezések apostola”. S eme hírnevének köszönhetette azt is, hogy sokszor keresték fel emberek családi, társadalmi vagy más, nem jogászai vonatkozású problémákban tanácsért.

Arad társadalma értékes tagját veszítette el Kell Lipót dr.-ban, akit holnap, csütörtök délután fél 5 órakor kísérek utolsó útjára Closcá (Szent László)-ucca 1. szám alatt levő lakásáról.

TELEFON 70.

ERZSEBET slágermozgó

TELEFON 70.

Ma délután 5, 7 és 9-kor nagy premier

„Itél a Dnyeszter” Olga Tschechowa és Hans Stuwe-vel.

Jegyelővétel. — Rendes olcsó helyárak.

Valamennyi előadásban 10.000 lej értékű sorsjé ékumhoz nyere névjegyeket adunk ki

Irodalom és művészet

Ida regénye.

(Gárdonyi Géza dramatizált regénye a színpadon Emőd Tamás és Török Rezső feldolgozásában. — Vigjátékbevezető az aradi színházban.)

Letörölték tehát a port Gárdonyi Gézáról is és Török Rezső, meg Emőd Tamás ezt épen olyan jól tették, mint annak idején Harsányi Zsolt Mikszáth Kálmánnal. A „nagy palóc” és az „egri remete” ma üdítő napsugarak ebben a szürrealisul elmodernesedett színpadi világunkban, amelyek tavaszi verőfényében nagyon jóleső a fölmelegedés, amikor háborítatlanul lehet visszavágnyi egy régmúlt idő remiszenciáit, anélkül, hogy Pirandello akadékoskodna a hangulatunkban. Végig süt a nap, egy jóakaratu, kedves gesztus az egész darab, s bámulatraemelő eseményhuzása egyetlen történetnek, hogy Idának férjhez kell menni, mert apja korhely özvegy és őt kitétték egy — drámai használhatósága — bökkenő miatt a zárdából.

Megértjük azonban Emődöt és Törököt, akik fölismerték a regényben a dramatizálási lehetőségeket s a vigjáték-írás alkalmát nemes igyekezettel toldották meg azzal, hogy az agyonpuderózott leány helyett a lányos lányt nőiesége józanságában ismét színpadra vigyék. Az idillikus részletek teljes megőrzésével Emőd és Török jól is végezték dolgukat. Emőd Tamás minden bizonnyal a finomveretű alapöt adta meg, amelyhez Török Rezső a

rusztikus színeket s az igazi magyar ízt szállította.

A napiéyes vigjáték aradi előadásának színvonala általánosságban harmonizált a darab poétikus hangulatával. Gáál Piri finom és hamvas tisztaságú Ida, L.-Kiss Mariska erőteljes humorral teremt életet, Horváth talpig gavallér, szív-melegét árasztó, Jávör Péterén kedves, zsörtölődő egyéni humor ömlik el. Győző egy papírmassé figurából csillog elő derűt, azután Szepessy Edith, Kerekes Ilona, Fekete Cica, Földes állítanak elénk még sikeres alakokat, nemkülönben egy fiatal kis színésznő: Agai Margit is nagyon aktív pillanatokot rögzít le, egy süket csekédleány jól eljálat mintázásával. A közönség tetszését sürü nyílt és felvonásvégi tansok jeleztek. (s. n.)

* Heti műsor. Csütörtök: Ida regénye (vigjáték, C. bérlet.) Péntek: Görlvásár (operett, A. bérlet.) Szombat délután: Gyurkovics-fiúk (operett, félhelyárakkal. 4 és fél órai kezdettel.) Este: Eltörött a hegedüm (25. előadás, B. bérlet, teljes jazz-zenekarral s egyéb meglepetésekkel.) Vasárnap d. u. 3 órakor: Görlvásár (operett, mérsékelt helyárakkal.) 6 órakor: Ida regénye (vigjáték, mérsékelt helyárakkal.) Este 9 órakor: Tatárjárás (operett-repriz, új betanulásban, C. bérlet.)

* Fekete Tivadár „Miss Éva” című előadása, amelyet az Újságíróklub e hó 14-ikére, vasárnapra hirdetett, az Újságíróklub elnökének, Réthy Józsefnek hirtelen elhunytja folytán, a jövő vasárnapra, e hó 21-re halasztódott el.

* Fetter Irén növendékhangversenye apr. 14-én este fél 9-kor. Jegyek Sándornál.

FRIEDMANN női kalapok

26 éve jelentik az izlést, a divatot és olcsó árakat.

Budapest, VI., Király-u. 8. (udvarban).

E lapra hivatkozók kedvezményben részesülnek

* Szombaton este Eltörött a hegedüm Ju-bheuma. 24 tapsos ház jelezte eddig azt a tetszést, amit az Eltörött a hegedüm a közönségtől kiváltott. Páratlan sikert futott be aránylag igen rövid idő alatt ez a remek Zerkovitz-Szilágyi-operett s a szombati 25. jubiláris előadást a társulat pazar fényvel és hatványozott pompával kívánja megünnepelni. Egész sorozat eddig nem látott látványosság, trükk, azonkívül a II. felvonásban teljes jazz-zenekar fogja szórakoztatni a közönséget. Meghívást kaptak a szerzők is. Ünnepi est lesz. Ajánlatos jegyről minél előbb gondoskodni.

* Vasárnap este Kálmán Imre Tatárjárásról fujja le a port az operettegyüttes és parádés kiosztásban veszi ismét műsorra. Örökzép az emlékezete ennek az operettnak, amely ugyszólván bevezetője volt Kálmán világhírének. Viola Margittal az élen az egész operettegyüttes résztvesz benne.

* Sirota Leó két évi szünet után ismét eljön, hogy Arad zeneértő közönségét gyönyörködtesse művészi játékában. Sirotát nem kell közönségünknek külön bemutatni, ő már a rég beérkezett világhírű zongoraművészek közé tartozik, akit az egész világon elismernek és ünnepelek. Az elmúlt évben Oroszországban, Japánban és Kínában volt diadalmas hangversenykörúton és legközelebb Holland-Indiába utazik, ahová 50 hangversenyre szerződött le. Sirota a Busoni-iskola legkiválóbb képviselője, a legjobb Chopin- és Liszt-játékos. Gyönyörű, változatos és gazdag műsortartást kedveskedik április 16-iki hangversenyén Arad közönségének.

* Az Ida regénye, Gárdonyi Géza poétikus regénye, Emőd Tamás és Török Rezső dramatizálásában tegnap este őszinte siker jegyében került bemutatásra. Verőfényes, napsütéses ez a vigjáték, ma a modern áramlatok korában, s üdit minden szava. A prózaegyüttesből Gáál Piri, L. Kiss Mariska, E. Károly Klári, Kerekes Ilona, Szepessy Edith, Horváth, Jávör, Győző, Kun, Földes osztoznak a darab sikerében. Ma este és vasárnap délután 6 órakor szerepel műsoron.

* Pénteken este Görlvásár, Galetta Ferenc új operettje, a színház műsordarabja. Bámulatos volt az a siker, amely a premieren és az ezt követő estéken kísérte ezt a minden tekintetben igaz szórakozást nyújtó operettet. De meg is érdemelte a tetszést a Görlvásár, mert Galetta egész scrog remek trükköt sürített bele az operettbe, a muzsikája csodás, s az előadás elsőrangú. Vasárnap délután 3 órakor is a Görlvásár megy, mérsékelt helyárakkal.

* Szombaton délután a Gyurkovics-fiúk, félhelyárakkal. Az igazi magyaros muzsikát jelenti a Gyurkovics-fiúk, ez a minden tekintetben sikerült operett. A lehető legolcsóbb helyárakkal adja a társulat, s kevés pénzért a közönség sok-sok mulattatót, vagy épen megrikatót kap az operettben.

Hármas autóösszeütközés Londonban.

Londonból jelentik: Rendkívül súlyos autószerencsétlenség történt London Malda-Vale városrészében, ahol egy ma vanautó összeütközött egy autótaxival és ugyanakkor kanyarodott be az uccába egy zsufolt autóbusz. Az autóbusz csak úgy tudta kikerülni a már megtörtént karambolt, hogy a teljesen megtelt kocsi felfutott a gyalogláróra és neki rohant egy ház falának.

Az autó és taxi összeütközése nem volt túlságosan heves, annál veszedelmesebb azonban az autóbusz katasztrófája. Az autóbusz valamennyi utasa megsebesült, a tetejéről valamennyien lezuhantak és az összetört ablakok majd mindenkit megsebesítettek. 53 utas volt az autóbusz belsejében, akiknek sebesülése mindnek életveszélyes. Legtöbbjük koponyaalapi törést, agvrázkódást, valamint a lábtörést szenvedett.

Országos tiltakozásra készülnek a kommunista munkások.

Nagy riadalom Kolozsvárott. — Nem engedélyezték az egységes szakszervezethez tartozó munkások vasárnapi gyűlését. — Tüntető-sztrájk Aradon.

(Az Aradi Közlöny elűi tudósítójának telefonjelentése.) A timisoarai eseményekkel kapcsolatban az egységes szakszervezetekbe tömörült munkásság országos tiltakozásra készül. A szakszervezeti tanács elűi alkalmazottai ugyanis azt a kijelentést tették, hogy

az ország összes kommunista munkásai tiltakozást készítenek elő a timisoarai események, illetve a munkásvezérek letartóztatása ellen.

A rendőrhatalóságok úgy látszik tudomást szereztek erről, mert tegnap este óta csendőrökkel megerősített rendőrpátrulok cirkálnak a városban. Tegnap este egyébként a karhatalmat alarmirozták egy hamis hírrel, amely szerint a kommunisták a Pata-ucca környékén gyűlést akarnak tartani és tiltakozást készítenek elő. A rendőrszta-

gok azonnal a helyszínre siettek, ahol azonban kiderült, hogy a rendőrséget félrevezették, mert nem a Pata-, hanem a Patak-uccában volt gyűlés, ahol a vasutas segélyegylet tartott értekezletet.

Ujabb bucuaresti-i jelentés szerint Vaida helygyminiszter az egységes szakszervezetekhez tartozó munkásság vasárnapra tervezett gyűlését nem engedélyezte és utasította a rendőrhatalóságokat, hogy a legerélyesebben akadályozzanak meg mindenemű tüntetést.

Ma délben több aradi gyárvállalatnál negyven perces tüntető sztrájkot rendeztek a munkások a timisoarai eseményekkel kapcsolatban. A sztrájk alatt a munkások nyugodtan viselkedtek és a negyven perc letelte után ismét megkezdődött a munka.

Megalakult a romániai feminista párt.

A feministák egyelőre csendes eszközökkel harcolnak a női emancipációért. Az új párt programja.

Bucurestiből jelentik: A román nők országos szövetsége tegnap Bucurestiben megalakította a feminista pártot, amely egyelőre csendes eszközökkel fog harcolni a női emancipációért és a nők politikai jogaiért. Az értekezleten Cantacuzino hercegnő elnököt és ismertette a román nők politikai pártjának programját.

Első követelményük a kényszerű orvosi vizsgálat bevezetése, amely minden ház-

ságot meg kell, hogy előzzön. Ujjá kell szervezni a gyermeknevelést és az iskolai törvényeket. Küzdeni kell az alkoholizmus ellen. Olcsóbbá kell tenni az életet és a nőknek a férfiakkal egyenlő politikai jogokat kell biztosítani. A feminista párt elnökévé Cantacuzino hercegnőt, alelnökévé pedig Botez asszonyt választották meg. A nők pártja az ország minden nagyobb városában alakuló gyűléseket fog tartani.

SIROTA kedden, április 16-án

Bővebbet a művészet rovatban!

Rabszöktetők az aradi törvényszék előtt

(Arad, április 10.) Érdekes bűnügyet tárgyalt ma délelőtt az aradi törvényszék Pop—Jonescu-tanácsa. Még az elmúlt év novemberében történt, hogy az aradi ügyészség fogházából három rab megszökött, de néhány nap múlva sikerült őket kézrekeríteni. A szökevények Wim mer Ferenc elektrotechnikus, Apter Zoltán és Tas Gusztáv voltak, kik a fogház nyomdájában elfüresztelték a vasrácsot és egy lepedőn leereszkedve, elmenekültek. Wimmer biciklilopásokért másfél-éves börtönbüntetését töltötte, de még az elmúlt év nyarán ériesítés érkezett Magyarországról,

hogy ott gyilkosságért 15 évi fegyházra ítélték, de megszökött és így büntetésének kitöltése után az vár reá, hogy kiadják a magyar hatóságoknak.

Apter 8 havi börtönre volt elítélve, Tas Gusztáv pedig betöréses lopásokért négy évi börtönbüntetését tölti. A szökött rabokat letartóztatásuk után fegyelmi büntetésekben részesítették és Wimmert ma délelőtt is bilincsekbe verve kísérték fel a börtönörök a tárgyalóterembe, ahol mint tanút hallgatták ki.

Fogolyszöktetés miatt ugyanis az ügyészség vádat emelt Banco Octavian lakatos és Stoian Sava börtönőr ellen. Banco három éves börtönbüntetését tölti az ügyészség fogházában, mert erőszakot követett el egy leányon. A vád ellene az, hogy ő készítet fűrészt a szökevényeknek, a mellyel aztán sikerült nekik a vasrácsot elfüresztelni, a börtönört pedig azért helyezték vád alá, mert állítólag nyitva hagyta a cella ajtaját és ezáltal segített a három rabnak tervük végrehajtásánál. A vádlottak a mai kihallgatásuk alkalmával tagadták, hogy tudtak volna a szökési tervekről. Banco annyit elismert, hogy ő készítette a fűrészt, de hogy az mire kellett, azt nem tudta. A börtönör pedig azt hangoztatta, hogy ő semmiről sem tud semmit. Kihallgatták tanuként Wimmert is, aki részletesen elmondotta, hogyan történt a szökés, így kezezt az azonban az egészet úgy feltüntetni, mintha az egészen Apter lett volna az értelmi szerzője. Tas kihallgatása után a törvényszék elhatározta, hogy Aptert, aki jelenleg Brassóban tölti büntetését, beidézék tanunak, ezenkívül elrendelik Alexandrescu Petrének, az aradi fogház volt igazgatójának, kit Székelyudvarhelyre helyeztek át, a kihallgatását is és a tárgyalást május 6-ára halasztották.

— Szömörkényi Rezső előadása a jó lakásról. A problémát ennek az előadásnak keretében csak még mint a gazdag és jómódú középosztály problémáját fejtegette Szömörkényi Rezső mérnök, mint az aradi iparosok szabadszabadságának ma esti előadója. A modern építkezés kialakulásának rövid ismertetése után, közel két órán keresztül ismertette a kiváló építőművész azokat a szempontokat és követelményeket, amiket a mai építészet szem előtt tart. A tervrajzok egész sorozatán mutatta be az előadó, hogy milyen a rossz lakás és a rossz példákhoz vezetett le a mai ember differenciált igényeinek megfelelő lakrészek részletes leírását. Az angol hall képezi alapját a mai építési rendszernek, amely az egyes lakrészeknek egy központ, a hall körüli elhelyezéssel a könnyen megközelíthetőségre helyezi a fősúlyt. Az előadás végén a szépszámu közönség élénk érdeklődése közepette a jövő uri lakását mutatta be az előadó, hangsúlyozva, hogy az utópia egyes szempontjai a mai építkezésnél is hasznos átmenetet adnak az unokáink lakásához. Az egészen kis lakásokról és munkásházakról egy másik előadás keretében ad részletes ismertetést Szömörkényi Rezső, akit a hallás közönség előadása után meleg ovációban részesített. — Előadás után több zeneszám volt. Bichel J. hegedűszólóját Kovács B. kísérte zongorán, majd Kovács is adott néhány szólószámot. A két tehetséges műkedvelő számaikat többször megismételtették.

APOLLO

Ma, esütörtökön 5, 7 és 9-kor

URANIA

Párbaj a levegőben

a legnagyobb amerikai repülők részvételével készült izgalmas filmremek.

Ma utoljára

SÁRGA LILIOM

Biró Lajos világhírű színműve

Kérje minden jegyéhez a 15 000 leies sorsoláshoz szóló nyereményjegyet

Tisza István gróf nem akart háborút.

Bilinszky volt közös pénzügyminiszter memoárjaiban megpédi Tisza emlékét a háborus uszítás pádjától. — A döntő minisztertanácson egyedül a magyar miniszterelnök szavazott a háboru ellen.

A „Magyar Szemle“ legutóbbi számában dr. Gratz Gusztáv volt magyar külügyminiszter nagy feltűnést keltő cikket írt, amelyben rámutat arra, mily igazságtalanul vádozták meg gróf Tisza Istvánt azzal, hogy ő lett volna ama politikuskok egyike, aki a Szerbia elleni háborút forszírozta volna annakidjén. Sokan még ma is úgy tudják, hogy gróf Tisza István volt az, aki a sokat vitatott 1914. július 7-iki minisztertanácson azt kívánta, hogy olyan ultimátumot küldjenek Szerbiának, amely a konfliktus diplomáciai elintézését kényszeríti. Gratz cikkéhez, amely feltárja Tisza tragédiáját, kitűnő kiegészítésül szolgálhat fogva dr. Bilinski Leó, volt osztrák-lengyel államférfi emlékiratai. Bilinski akkor közös pénzügyminiszter volt és személyes ellensége Tiszának. Ép azért kétszeresen az igazság erejével hat, amit Tiszáról ír. Bilinski emlékiratában visszautasítja a vádat, mintha az ő szavazata döntötte volna el a Szerbiának küldendő ultimátum sorsát és megírja, hogy a minisztertanács összes tagjai az ultimátum elküldése mellett foglaltak állást, csupán egy

ember volt, aki külön véleményt jelentett be: gróf Tisza István.

A tragikus sorsu v. magyar miniszterelnök azt akarta. — írja Bilinski — hogy az ultimátum ne eredményezhessen háborút. A többi résztvevők pedig mindenáron a fegyverekre akarták bízni a döntést. Természetesen ezt az ellenzéki álláspontját később, noha votum separatumot memorandumban közölte I. Ferenc Józseffel, elejtette Tisza és így mint háborus uszító szerepelt a köztudatban. Ezzel súlyos sérelem érte őt és meggyilkolása a legborzalmasabb igazságtalanság volt.

A minisztertanács után is elkövetett Tisza mindent, hogy a háboru kitörését megakadályozza. Az ultimátum letárgyalása alkalmával enyhíteni akarta annak erős kitételeit, de javaslatait az újabb minisztertanácson egyszerűen semmibe se vették. Azok, akik meggyilkolták Tiszát — fejezi be Bilinski, amaz események klasszikus tanuja — mint háborus bűnöst, lehet, hogy hittek bűnében, de akik meggyilkoltatták, bizonyosan tudták, hogy ártatlan.

H I R E K.

— **Időprognózis.** Egyelőre déli légáramlattal, csapadékra hajló, enyhe idő várható.

— **Mihály király Itthon marad.** Bucarestből jelentik: A Rador a következő hivatalos kommunikét kapta Mihály király esetleges külföldi utazására vonatkozólag: Mindazok a hírek, amelyek a király esetleges külföldi útjáról szólnak, alaptalanok. Sohasem volt szó arról, hogy a király elhagyja az országot.

— **Mária özvegy királyné spanyolországi útja.** Madridból jelentik: Mária özvegy román királyné ma Szevillába érkezett és az orleansi herceg kastélyába szállt meg. A királynőt Bibescu román követ meglátogatta. Mária királynő rövid időn belül elutazik Szevillából, több spanyol várost meglátogat és egy spanyol ágyúmaszáción áthajózik Marokkóba.

— **József főherceg a pápa előtt.** Rómából jelentik: XI-ik Pápa ma délben fél óras kihallgatáson fogadta József főherceget.

Az orvostudomány mai álláspontja szerint
gyógyíthatatlan betegek gyógyítását

vállalja a céra létesült

Diätetikai Szanatorium.

Felvilágosítást nyújt **Dr. Fejér Miklós**
Cerei, jud. Salaj.

Ugyanitt rendelhető meg „**Úzenet a gyógyíthatatlan betegeknek**” e. könyv is. Ár 60 Lei.

— **Újból rendszabályozták Bécsben az uccal közlekedést.** Bécsből jelentik: A bécsi rendőrség újra megszabályozta az uccák forgalmát és a Belvárost I. és II. osztályu uccákra osztotta be, ennek kapcsán megtiltotta az I. osztályu uccákon a lófogatok közlekedését. Bécs város forgalmára jellemző, hogy 6060 magánautó, 2800 taxi, ezenkívül temérdek teherautó és 14.000 bicikli van forgalomban. A lovak által vont borkocsik száma viszont úgy lecsökkent, hogy ma már mindössze 7 darab kőfogatu és 31 darab egyfogatu közlekedik Bécs uccáin.

— **Elkobozták a Virradatot és eljárás indult a lap ellen.** Az Aradon megjelenő Virradat című napilapot tegnap délután a temesvári zavarásokról írott tudósítása miatt az ügyészség rendelkezésre elkobozták. Ma hajnalban ismét megjelentek a hatóság emberei a lap nyomdájában és a megjelenés előtt álló lapot újra elkobozták. Az ügyészség a Virradat ellen megindította az eljárást.

— **Földrengés Bolognában.** Bolognából jelentik: Rövid ideig tartó, hullámszerű földrengés rémitette meg ma a várost. Emberéletben nem esett kár, csupán házak kéményei omlottak össze. Budapesti jelentések szerint, az ottani szeizmográf szintén tíz másodpercig tartó földrengést jelzett.

— **Reggolire-uzsonnára a legolcsóbb táplálék egy csésze tejben három kávéskanál OVOMALTINE.**

— **Kedélyes korotok között folyik a mexikói polgárháború.** Mexikóból jelentik: A felkelő-háboru egyik legérdekesebb epizódja a rádióháborúság. Sanchez kormánypartli tábornok, midőn meghallotta, hogy Ssobar tábornok rádió gyalazza csapatait, a palecciói rádióleadó állomáshoz rohant és ott bele kiáltotta a leadóba, hogy Escobar tábornok gazfickó, hazug fráter, hazaáruló, gyilkos. Azután a készüléket hol leadásra, hol felvételre állították be és a két tábornok egymást csirkefogónak, lilimontprónak nevezte és kölcsönösen föbelövetéssel fenyegették meg egymást.

— **Bonyodalmak Halmay Tibor esküvője körül.** Megirtuk, hogy Halmay Tibor, az ismert táncoskomikus eljegyezte Lizavetta Marsa orosz hercegnőt és esküvőjét Budapesten akarta megtartani. Terve elé a magyar hatóságok akadályokat gördítettek, amennyiben menyasszonynak nem adtak beutazási engedélyt. Az esküvőt más európai fővárosban fogják megtartani.

— **Modern válóper.** Párisból jelentik: A filadelfiai törvényszék most tárgyalta Brown kapitány válóperét, aki a Byrd-expedició tagja és jelenleg a Déli sarkon van. A válóper tárgyalásán megtörtént az az eddig példátlan eset, hogy a törvényszék drótnélküli távirón hallgatta ki a Déli sarkon utazgató kapitányt.

Kedvezően folynak a bécsi optánsügyi tárgyalások.

Bécsből jelentik: A magyar-román optánsper tárgyalásai ma délután ismét megkezdődtek. A tárgyalások kedvező mederben folynak és a két kormány megbízottai ismertették a háromnapos szünet alatt, a kormányaik által hozott javaslatu-

kat. Ezzel kapcsolatosan a román kormány megbízottai erélyesen cáfolják azokat az egyes lapokban elterjedt híreket, mintha Románia azon a me-rev állásponton volna, hogy nem hajlandó az optánsoknak kártérítési összeget fizetni.

Jegyezze elől Szombattól 2 nagy szenzációt!

„AZ ELSŐ CSÓK“ Főszerepben: A Saxofonos Zsuzsi főszereplője

ONNYONDRÁ.

Vigjáték ujdonság: Szombattól AZ APOLLOBAN.

CIRKUSZ A VADNYUGATON Főszerepben: **Hoot Gibson,**

a leghíresebb amerikai cowboy színész

Izgalmas cowboy kép: Szombattól AZ URANIABAN

— **Borzalmas szerencsétlenség egy vasúti műhelyben.** Bucarestből jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt vasárnap délután a grivítai vasúti műhelyben. A munkások egy olvasztott vassal telt kazánt toltak sinea az egyik teremből a másikba. Közben a kazán az egyik munkás vigyázatlansága folytán felbillent és az olvasztott vas kiömlött. Hét ember olyan súlyosan összeégett, hogy felgyógyulásukhoz alig van remény. Ezenkívül husz munkás könnyebb égési sebeket szenvedett.

— **Pórujárta betörők.** Ma éjszaka a Strada Marie Chendi (Kölcsy-ucca) egyik háza előtt, ahol Ghitulescu rendőrkomisszár lakik, az őrszemes rendőr két gyanusan ólalkodó alakra lett figyelmes. A rendőr elbújt az egyik uccaszögletbe és megfigyelte a két férfit, akik kezdték fessegetni a ház kapuját. Ebben a percben a rendőr előlépett és igazolásra szólította föl a két férfit, akik zavaros válaszokat adtak, mire felkísérte őket a rendőrségre, ahol kiderült, hogy az egyiket Boros Józsefnek, a másikat Barbat Mihálynak hívják s betörési szándékból kísérelték meg az ajtó kinyitását. Az eljárás megindult.

Jön az „ELSŐDORT EMBER“.

— **Felakasztotta magát egy gurbai gazdálkodó.** Ma reggel telefonon jelentették az ügyészségen, hogy Csizmás Tódor 56 éves gurbai gazdálkodó az éjszaka öngyilkosságot követett el. Kiment az udvarra és felakasztotta magát s mikorra észrevették, a gazdálkodó már halott volt. A csendőrség megindította a vizsgálatot. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Hirtelen halál.** Vanator községben az uccán halva találták Kristo Lajos 62 éves földművest. A vizsgálatot az ügyészség elrendelte.

— **Ujaradon elfogtak egy zsebtolvajt.** Az ujaradi csendőrség letartóztatta Gebei Juliana munkásasszonyt, aki már hatszor volt lopásért és zsebtolvajlásért büntetve. A tolvajné az ujaradi piacon Schlé Anna és Kreiter József zsebéből lopta ki a pénztárcát, de rajta-vestett. Kihallgatása után átkísérték az ügyészségre, majd a vizsgálóbírószághoz, ahol Antonini vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte.

Hogy meg ne kapja az influenzát, szopogasson Anacot-pasztillát. — Egy phlola ára 37 lej.

— **Lopásért két évi börtön.** Az aradi törvényszék Pop-Jonescu-tanácsa ma délelőtt Sapira Hermann pékinast, aki már többször volt büntetve, két évi börtönre ítélte, mert a múlt év szeptember 2-ikán Mandl Zoltán Kálvin János-uccai lakásáról több értéktárgyat lopott el.

— **Koszorúmegváltás.** Néhai dr. Kell Lipót ravatalára szánt koszorú megváltására Sugár Károlyné 500 lej, dr. Rosenberg Miksa 500 lej, dr. Lukáts Jenő és neje 500 lej, dr. Rác Sándor 500 lej és dr. Tenner József 500 lej adományozott az Aradi Anya- és Gyermekevédi Szövetségnek.

Mély angol gyermekkoscsik, sportkoscsik

nagy választékban, rendkívül olcsó árban
Hegedüs-cégnél Aradon.

— **Elfogtak egy régen körözött zsebtolvajt.** Az aradi rendőrség a mai napon nagyon jó fogást csinált. Nadaban detektív egy régóta körözött egyént, Vaganeant Sándort tartóztatta le és hozta be a rendőrségre. Vaganeant régi ismerőse a rendőrség embereinek. Több zsebtolvajlást követett el Aradon és a környéken, ezenkívül mint veszedelmes hamiskártyás vált hírhedtté. Bizalmas információ alapján „bukott le” ma Vaganeant, akit kihallgatása után átadnak az ügyészségnek.

— **Nyilvános árlejtés szoborra és szoboralapzatra.** A „Hősök kultusza” egyesület, melynek hivatalos helyisége a rendőrprefektúra épületében van, nyilvános árlejtést hirdet a várban lévő Névtelen Hős szobrának beton-alapzattal való ellátására és a szobornak kö-alapra való helyezésére. Egyben pedig nyilvános árlejtést hirdet egy Halmagy községben felállítandó márványszobor készítésére. Az ajánlatokat április 24-ikéig kell benyújtani az egyesülethez, román, magyar, vagy német nyelven. A munkálatokat legkésőbb május hó 6-ig kell megkezdeni. A többi szükséges felvilágosítás az egyesület irodájában szerezhető meg.

Tenniszerők, lapdák, focibalok

rendkívül olcsó árban **HEGEDÜS** cégnél.

— **A guttenbrunni Tűzoltó-Egylet jubileumi ünnepélyét** technikai okok miatt május hó 20-ikára halasztották.

— **Lapunk Budapeston állandóan olvasható az Abbázia kávéházban.** Oktogon-tér, Andrásy-utca 49.

— **Vesztétkutya garázdálkodása Resicán.** Resicáról jelentik: Nagy riadalmat okozott tegnap délután a városban egy vesztétkutya, amely a korzón tünt fel és végigfutva azon, 5 sétálót megharapott. Amikor a korzózók megtudták, hogy miről van szó, rémülten menekültek mindenfelé, a rendőrök pedig üldözőbe vették a vesztétkutya, amelyet aztán a Stavilában egy mézsáros lelőtt. A megmárt embereket felszólították, hogy jelentkezzenek azonnal a városházán, hogy a Pasteur-intézetbe szállítsák őket.

— **Számos nől bajnál a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata végtelen nagy megkönnyebbülést szerez.** A nőorvosi klinikák bizonyítványai tanúsítják, hogy a rendkívül enyhe hatású Ferenc József vizet különösen a szülészeti osztályon a legjobb sikerrel alkalmazzák. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— **Nagyságos Asszonyom, ugy-e eljön a Növédelmi Hivatal műsoros teadélutánjára** ápr. 14-én az Iparos Otthonba. Belépő és tealegy együtt csak 20 lej. Kezdődik délután 5 órakor. Tombola is lesz.

— **Könyvleépítési olcsóságok Kerpelnél.**

— **Szombat, 13-án este 9-kor táncol a Kulturpalotában** Éggy Ghyssa, részben új, nagyszerű műsort. Jegyek Lej 40—120, Sándornál.

AZ ARADI GOLGOTA AKTÁI ÉS DOKUMENTUMAI.

A második ítélet: kötél általi halál.

A foglyok nem hittek abban, hogy ítéletük halálos lesz, csak gróf Leiningen, II. Rákóczi Ferenc rokona volt bizalmatlan :: Schweidel ismeretlen naplója.

Aulich tábornok a hadbírótság előtt.

Vécsey Károly kihallgatása után, akárcsak Kiss Ernő esetében, következett Ernst törzshadbíró előadása, a voltaképeni vádbeszéd, amely az osztrák katonai logikájával bizonyította rá a bűnösséget a második „lázdó” tábornokra is.

A vádbeszédben „a vádlott ur” ellen „tényállás”-okat sorakoztat fel a Stabsauditor, aki most már némi gyakorlattal alkalmazta „az ausztriai ház elleni lázdás”, az „ominózus április 14-iki határozat” és ehhez hasonló kitételeket és végül is az ő „nem irányadó büntetési javaslat”-ban kötél általi halált kér Vécsey Károly grófra.

A vádbeszéd alapján hozta meg a verdiktjét és ítéletét a hadítörvényszék 1849 szeptember 21-én. Ez az ítélet a Kiss Ernőnél szigorubb, mert kötél általi halálra ítéli gróf Vécsey Károlyt.

Az egyhangú verdikt alapján mondatott ki a következő

Ítélet.

amelyet a magas hadseregparancsnokság parancsára összeállított és megeskett hadítörvényszék alább nevezett vádlott fölött egyhangúan hozott.

Gróf Vécsey Károly pesti, magyarországi születésű, 42 éves, katolikus, nős, gyermektelen örnagy a 2. számú Hannover királyi huszárezredben, cs. kir. kamarás, a törvényesen megállapított tényállásban beismerésben, hogy mint tábornok és a lázdó hadsereg 5. hadtestének parancsnoka, szemben állott cs. kir. csapatokkal, ezeket Szolnoknál megtámadta, később bevezette az aradi vár körülszárolását és áprilistól az Ó Felsőre a császár és királyhoz hű maradt Temesvár várának ostromát augusztus hónapban bekövetkezett felmentésig vezette, mi által nagy pusztítást vitt végbe egy kincstári, mint a magánépületekben. Így a vádlott ur a felső sértésben bűnösnek mondatott ki és az 5. hadicikknek alapján a katonai büntetőtörvénykönyv 61. fejezetével kapcsolatban az 1848 október 20-án és 3-án, valamint október 6-án kelt legfelsőbb manifesztumok, 1848 október 12-én és 1849 július elsején megjelent proklamációk, valamint a hadítörvényszékeknek július 2-án kiadott utasítás alapján örnagyi rendfokozatának és kamarási méltóságának elvesztése, bárhol található ingó és ingatlan vagyonának elkobzása mellett kötél általi halállal büntetettik.

Igy mondatott ki Arad várában 849 szeptember 21-én megtartott hadítörvényszéken a kegyelmezési jog fentartása mellett.
P. H. Henning General als Präses.
P. H. Ernst Stabsauditor.

Kihirdetendő és végrehajtandó.

P. H. Haynau Feldzeugsmeister s. k.
Kihirdetett Arad várában 849 október 5-én reggel 7 órakor.

Ernst törzshadbíró.

Végrehajtott 1849 október 6-án reggel 6 órakor.

Arad vára, 1849 október 6-án reggel 6 órakor.

Schüick, százados-hadbíró.

A magyar „lázdók” — ahogyan a szabadságharc hőseit az osztrák auditor minden irásában nevezte — az aradi vár börtöneiben selymtek. Tiszában voltak vele, hogy életük már csak kevés nap, nem ringatták magukat rózsás reményekben, mert tudták, hogy a hadítörvényszék minden ténykedése rájuk nézve élet, vagy halál kérdése és sejtették, hogy Haynau, a „hiéna” kötött utasításokat adott Ernst törzshadbíróknak, a „ligris”-nek. A börtönben Leiningen a naplóját írja, mint felesé-

géhez írott leveleiben: Damjanichot isteníti... A „rácok ostora” még Komáromban lábát törte és az még Aradon is ágyához kötötte, sőt a kivégzésére is mankóval ment, sokat szenvedett a börtönben.

Vécsey Károly és Kiss Ernő, a két elítélt, egyáltalán nem tudta még ekkor, hogy ítéletük halálos volt, még kevésbé tudta meg azt a többi fogságban levő magyar tiszt. Ezekről a napokról, a foglyok életéről csupán két feljegyzés maradt fenn: egyik gróf Westerburg-Leiningen Károly naplója, amelyik különféle közleményekben már napvilágot látott, a második: egy eddig ismeretlen napló, amelyet Schweidel írt augusztus 25-étől október 6-ig, a kivégzés napjáig.

Ebben a végtelenül érdekes naplóban, mely jelenleg egy igen értékes magángyűjteményben van, e napok eseményei csak röviden vannak érintve és kivethető belőlük, hogy a foglyok egyáltalán nem hittek abban, hogy ítéletük halálos lesz. Az egész dolgot inkább ijesztgetésnek tartották, mint ahogy Kiss Ernő és a naplót író Schweidel még az ítélet kihirdetése utáni éjszakán is folyton a kegyelmet remélték.

Szeptember 21-éről, amidőn a két első halálos ítéletet kimondták, Schweidel csak annyit ír, hogy látta Vécseyt szuronyos örök között, azt mondják, Temesvárra viszik, ő azt hiszi, hogy Vécseynek már véget is ért a fogság.

Szeptember 22-én valahogyan megtudja, vagy meghallja, hogy a szerencsétlen Lenkey, akin ekkor már az elmebaj teljes erővel kitört, örvongott; ezt, úgy látszik a foglár úgy mondja el neki, hogy Lenkeyt kötél általi halálra ítélték és ebbe örült be. Schweidel megjegyzi, hogy ez lehetetlenség.

22-én délután 6 órakor pedig megtörténik az első kötél általi kivégzés az aradi börtön udvarán, de erről a vértanuk nem értesülnek.

A rögtönítelő bíróság ítélkezett Ormay (Auffenberg) Norbert ezredes fölött; kit báró Majthényi császári komiszárius 21-én elfogva, átadott Haynauknak.

Az egész eljárás nem vett egy óránál többet igénybe. A rögtönítelő bíróság alig pár sorban vette fel a tényállást, rögtön papot hivatnak és délután 5 órakor kimondják a halálos ítéletet, amelyet Haynau, aki ekkor még Aradon tartózkodott a főhadiszállásával, azonnal megerősít és

egy előhívott cigány 6 órakor végrehajtja az első aradi halálos ítéletet.

A vértanuk ebből mit sem tudnak meg. Schweidel a naplójában szeptember 25-ről azt írja, hogy a foglár reggel tudatta vele, hogy aznap lesz a hadítörvényszék ő felettük. Nagyon megdöbbenett attól, hogy ő, aki egész 35 évi szolgálatát becsületesen töltötte, hadítörvényszék elé állítatik, de azt tartja, hogy most végre-valahára igazságot szolgáltatnak nekik s

azt reméli, hogy küszöbön áll a szabadság.

Örömmel írja naplójában, hogy végre ötödik hét után ismét láthatja fogoly tábornoktársait, akikről azt írja, hogy a folyosón, amíg egyenként becsületesen álltak, igen kedélyesen elbeszélgettek, egyikük sem hiszi azt, hogy halállal fog bűnhődni.

Talán csak Leiningen az egyedüli, aki köztük a legfiatalabb volt, s így neki lett volna talán legtöbb mit várnia az élettől, hiszen csak 30 éves volt; ő, aki mindig el van készülve arra, hogy az osztrák császári ház meg nem bocsájt, hanem bosszút áll. Hiszen az ő családjában, amelyik bár hessen volt, mégis a magyar történelemben már előfordult egy áldozat, II. Rákóczi Ferencnek ugyanis Hes-

sen-Rheimfelsi Sarolta Amália hercegnő volt a felesége, akinek az édesanyja egy gróf Leiningen-leány volt, a vértanuk dédnagyanyja.

A kihallgatásból, amelyek augusztus 25-én kezdődtek, megállapítható, hogy a fegyverletétel, az azt megelőző és követő események, főleg az, hogy bizton számítottak azzal, hogy az oroszok megtartják ígéretüket, s nem szolgáltatják ki őket, azután az a tény, hogy valamennyi büntetlen előéletű hős katonai vár-börtönbe kerül, ahol hadbírótság elé állítják és közkatonák s altisztek jelenlétében hallgatják ki őket: ez a még oly erős idegzetű hős férfiakat is megrázta, akik a harcban a legrettenhetlenebbek voltak, most, első kihallgatásukkor, határozottan meg vannak rendülve s csak későbbi kihallgatásaik folyamán nyerik vissza rendez lelki egyensúlyukat.

Ernst törzshadbíró nem vesztegette az időt: augusztus 26-án Aulich Lajos tábornok, volt hadügyminiszter került hadbírói kihallgatásra.

Vallomásának fontosabb részletei a következők:

— Aulich Lajos pozsonyi, magyarországi születésű, 57 éves, katolikus, nőtlen, 812. évben a Sándor gyalogezredhez léptem be, mint hadapród, utójjára alezredes voltam ugyanezen ezredben. Az esküt a hadicikkre letettem, a magyar hadseregben tábornok és július 14. óta hadügyminiszter voltam, törvényszék előtt azelőtt sohasem állottam, semmiféle magánvagyonom nincs.

— Buda bevétele után, mivel több dologgal nem érttem egyet, nyugdíjaztatásomat kértem, amit azonban nem engedélyeztek, így parancsnokság nélkül éltem Pesten egész a visszavonulásig, midőn egy a hadsereg, mint a kormány Szegedre ment, ahol nekem a hadügyminiszterséget felajánlották július 14-én, a mit főleg azon célból fogadtam el, hogy lehetőleg a békét létrehozzam. Ezek a törekvések hozták létre azt, hogy hajlandóság mutatkozott a hadseregben a fegyverletételre, amely az én béketörekvésemnek egyik eredménye. Ezt letagadni nem lehet. Én múlt év novemberében azért nem tértem vissza az osztrák hadseregbe, mivel a magyar kormánynak letettem azt az esküt, hogy minden ellenség ellen harcolni fogok és a katonai becsületemmel és nézetemmel nem tartottam összeegyeztethetőnek, hogy azt a csapatot, amelyben 37 évvel becsülettel szolgáltam, épen abban a pillanatban hagyjam el, midőn az szemtől-szemben áll az ellenséggel. Ha én átszöktem volna az ellenséges hadsereghez, milyen érzelmekkel fogadhatott volna engem annak tisztikara, úgy hiszem, hogy csak megvetésé.

— Ami a debreceni április 14-én kelt határozatot illeti, amely Magyarország elszakadását, s a trónfosztást illeti, az a hadsereg hozzájárulása és megkérdezése nélkül hozatott és ennek következménye, hogy a Görgey hadteste most letette a fegyvert.

— Akkor pillanatnyilag nem emelhettem fel ellene a szavamat, mert el voltam foglalva a Buda elleni hadműveletekkel és később, mint mondtam, a hadügyminisztériumot átvettem, a békülés volt a célom, ami, bevallom, nem igen sikerült.

— A magyar hadsereg azért adta meg magát az oroszoknak, mivel azt mondták, hogy az osztrákok semmiféle egyezkedésbe nem mennek bele az elszakadás miatt, amelyet a magyar kormány kimondott.

— Nem tudok semmit arról, hogy hol van a magyar korona, azt mesélik, hogy azt Kosuth magával vitte.

Vallomásomat megerősítem és egyéb előadnivalóm nincs.

Aulich, s. k.

(Folytatjuk.)

Ostioia főpénztáros vizsgálati fogságban.

A vizsgálóbíró megállapította, hogy a villanytelep kasszáját az eredeti kulcsokkal nyitották ki. — A letartóztatott villanytelepi főpénztáros ártatlanságát hangoztatja.

(Arad, április 10.) Az Aradi Közlöny ma reggeli száma részletesen jelentette, hogy Ludosán vizsgálóbíró tegnap este 7 óra után a villanygyári 650.000 lejes kasszarablás gyanúja miatt kihirdette Ostioia Vazul villanytelepi főpénztáros előtt az előzetes letartóztatást elrendelő végzést. Ostoiát, aki megdöbbenve vette tudomásul a vizsgálóbíró határozatát, egy börtönőr azonnal lekísérte a fogházba, ahol azóta vizsgálati fogságban ül. Ludosan vizsgálóbíró az előzetes letartóztatást elrendelő végzést azzal indokolta meg, hogy Ostioia volt a vállalat pénztárosa, neki volt kulcsa a pénzszekrényhez és a vizsgálat megállapította, hogy a kasszáját eredeti kulccsal nyitotta ki a tolvaj. Az is megállapítást nyert, hogy

a betörés napján Ostioia zárta be a pénzszekrényt és az ellenőr neki adta oda az ellenkulcsot, amit azután később visszaadott neki a pénztáros.

Igy azután könnyen feltételezhető, hogy Ostioia az ellenkulccsal nem is zárta be a kasszáját és ez megkönnyítette a pénzszekrény kinyitását, amin a külső erőszaknak a legkisebb nyoma sem volt. Megállapítást nyert az is, hogy Ostioia szabálytalanul kezelte a vállalat pénztárát és több alkalommal hiányok is mutatkoztak.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélt Ostoiával, aki előttünk is ártatlanságát hangoztatta és kijelentette, hogy bizik közeli kiszabadulásában, mert be fog bizonyosodni, hogy neki semmi része nincsen a kasszarablásban. Kijelentette, hogy ha kiszabadul, akkor szenzációs leleplezésekkel fog majd előállni.

Ostioia vizsgálati fogságának első napját csendesen töltötte el. Ma délelőtt meglátogatta ügyvédje és felesége, kik az ügyészség engedélyével hosszasan elbeszélgettek a letartóztatott főpénztárossal.

Rádióműsor.

— Romániai idő. —

Csütörtök, április 11.

Bécs. 12. Délelőtti zene. 17. Délutáni hangverseny Martha Elschngi énekesnő közreműködésével. 20.05. Max Oberleitner: „Aphrodite”. „Das Heidentor” operájának előadása. — Berlin. 18. Hangverseny. Utána tánczene. 21. Esti hangverseny. Utána tánczene. — Bukarest. 18. Délutáni hangverseny. 19. G. Jonescu hegedűművész hangversenye. 19.40. Szórakoztató zene. 22. Hangverseny. Közreműködik Dimitrie Mihaesco dalénekesnő. 22.30. Klarinét szólók. 23.15. Elise Baicoianu dalestje. 24. Zenekari hangverseny. — Brünn. 13.30. Déli hangverseny. 20.30. A cseh filharmonikusok szimfonikus hangversenyének közvetítése Prágából. — Frankfurt. 13.30. Gramofonzene. 17.35. Délutáni hangverseny. Tánczene. 21. Osztrák-est. Utána régi kamarazene. — Leipzig. 13. Gramofonzene. 17.30. Délutáni hangverseny. 21. Esti hangverseny. — 2 L. O. London. 12. Gramofonzene. 13. Margerinte Carlton (alt) hangversenye. 14. Gramofonhangverseny. 16. Egyházi dalok. 17. Megan Thomas (szoprán) hangversenye és katonazene. 19.45. Haydn zongoraszonáták. 20.45. Kamarazene. 23.35. Tánczene. — Milano. 12.15. Gramofonzene. 13.30. Jazz-band. 17.30. Rádió-kvintett. 18.20. Gyermekkarének. 19. Jazz-band. 21.30. G. Puccini „Saïfo” c. operájának közvetítése. 24. Jazz-band. — Nápoly. 18. F. Mercadante (szoprán) hangversenye zenekari kísérettel. 22.02. Pietri „Addio Giovinezza” c. operettjének közvetítése. — Prága. 12.15. Gramofonzene. 13.30. Déli hangverseny. 17.30. Délutáni hangverseny. 20.30. Szimfonikus hangverseny az európai rádióelektrotechnikai konferencia külföldi delegátusai tiszteletére.

23.20. Gramofonzene. — Róma. 14. Rádió-trió. 18.30. Szórakoztató zene. 21.45. Szimfonikus hangverseny. — Zágráb. 14.15. Gramofonzene. 18.30. Délutáni hangverseny. 20.30. A cseh filharmonikus zenekar hangversenyének közvetítése Prágából. 22.40. Könnyű zene. — Zürich. 13.32. Gramofonzene. 16. Szórakoztató zene. 17. Délutáni hangverseny. 20. Gramofonzene. 21. Tarka-est. — Budapest. 10.15. Hangverseny. Közreműködik: Sebők Stefi (ének), Kovács Antal (hegedű), Zeitinger Jenő (zongora), Zongorán kísér: Pongrácz László. 10.30. Hírek. 10.45. A hangverseny folytatása. 13. Déli harangszó az Egyetemi templomból. időjárás jelentés. 13.05. Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 13.25. Hírek. 13.35. A hangverseny folytatása. 14. Pontos időjelzés. időjárás- és vizállásjelentés. 15.30. Hírek. élelmiszerárak. 17. Rádió Szabad Egyetem. 1. Régi magyar szerzők műveiből előad Koncz János hegedűművész. Zongorán kísér: Polgár Tibor. 2. Dr. Mező Béla, az OTT szakelőadója felolvasása: „A sport és testezés egészségtani jelentősége.” 3. Régi magyar szerzők műveiből előad: Koncz János hegedűművész, Zongorán kísér: Polgár Tibor. 4. „A dolgozó ember szabad órái.” (Dr. Kovács Gyula tanár.) E hangverseny keretében kb. 11.45. Pontos időjelzés, időjárás, vizállásjelentés. 18.30. A m. kir. földművelésügyi minisztérium előadásorozata. Szlávik Endre magy. kir. kertészeti főintéző előadása: „A gyümölcsfák terméstelelenségének okairól és az ellene való védekezésről.” 18.40. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Berg Ottó karnagy. 1. Auber: Koronagyémántok — megnyitó. 2. Wagner: Lohengrin intelme. 3. Michelli G.: Deuxième petite suite. I. Preludio. II. Scherzando. III. Nostalgia. 4. Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok — ábránd. 19.40. Gyorsirási tan-

folyam. (Szlábey Géza.) 20.15. Angol nyelvoktatás. (J. W. Thompson.) 21. Arany János: „Toldi estéje”. (A Toldi-trilógia III. része.) Előadja: Odrý Árpád, a Nemzeti Színház örökös tagja. Utána kb. 22.20. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek és ügétőversenyeredmények. 22.30. Thoman István és Székely Arnold, a Zeneművészeti Főiskola tanárainak kétfonórás hangversenye. 1. Grieg: Amoll zongoraverseny. 2. Liszt: Magyar fantázia. Utána kb. 23.30. Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye a Britannia-nagyszállóból.

Felemelik a házbéceket Bécsben

Az osztrák kormányválság.

Bécsből jelentik: A politikai pártok ma közös értekezletet tartottak, amelyen szóba került a kormányválság legfontosabb oka, a lakóvédelmi törvény. A keresztényszociáista párt álláspontja szerint a házbéceket Bécsben 2500-szorosára és vidéken 3000-szeresére kellene emelni. Ezt az álláspontot a szociáldemokraták is támogatják. A többségi pártok álláspontja szerint a házbécek hat-, illetve hétezerszeres emelése volna célszerű.

Rádió az erdélyi vonatokon.

A MAV rádiókocsijai Erdélyben. — Tárgyalások Románia és Magyarország között.

(Budapest, április 10.) Ismeretes, hogy egész Európában Magyarország szerelte fel először vonatjait rádióval. Jelenleg a Máv. kielenc fővonalán van a gyorsvonatokon rádióvevőberendezés. A vevőkészülék erősítővel felszerelt, precíz ötszöves Neutrodyu-apparátus mellett állandóan műszerész hallgatja a leadást, hogy a vonat haladásával a készüléken a kellő szabályozást megtegye. A vasuti rádió működése teljesen tökéletes, nincs a vasut zavaró hatásának zavaró hatása. A kocsikban ingyen műsorfüzetet helyeznek el. A vasuti vonalak három zónára vannak beosztva a végállomásig. Az egyes zónákban I P., 1.50 P. s 2 pengőért lehet hallgatni a rádiót. Egy óra hosszú pedig 70 filléért lehet hallgatni a műsort, míg a vasuti pályaudvarokon félórára 20 fillérbe kerül a rádió hallgatása.

Az utazó közönségnek átlag 20 százaléka vszi igénybe a vasuton a rádió szórakoztatását.

A Máv. vasuti rádiója sikerének hírére a CFR. igazgatósága is terembe vette, hogy rádióval szereli fel a vonatokat. Ebben az irányban — mint az Aradi Közlöny munkatársa értesült — Budapesten már folynak is a tárgyalások a két állam vasutigazgatósága között. Egyelőre arról van szó, hogy — amíg a bucaresti-i új rádió-leadó állomás készen lesz, — a Máv. rádió kocsijai futnak le Erdélyen keresztül Bucarestibe. A bucaresti-i új leadó üzembehelyezése után a CFR. szerelvényeket is felszerelik rádióval. Ennek az ujtásnak az is eredménye lesz, hogy erdélyi emberck is hallgathatják a bucaresti-i leadót a vonatokon.

Közgazdaság.

= ZÜRICHBEN NYITÁSKOR 3.08.50, ZÁRLATKOR 3.08.25 A LEJ.

= Bucaresti-i tőzsdezárlat. Devizák: Páris 658.50, Berlin 39.98.50, London 817.50, Newyork 168.20, Milánó 8.81, Zürich 32.42, Prága 4.98.50, Bécs 23.70, Budapest 29.37, Varsó 18.95. — Valuták: Márka 39.80, sterling 814, frank 6.63, svájci frank 32.40, lira 8.75, dollár 167.20, osztrák schilling 23 és háromnegyed, magyar pengő 29.20, csehszlovák korona 4.95.

Rádió!

Saját érdekében mielőtt Radiót vesz, hallgassa meg

a lipcsei vásár slágerét a

„Schaub”

hálózati és szárazzelemes készülékeket. Vezérképviselő: Weisz & Co. Arad, Str. Eminescu 14. — Képviselőt átadunk.

Szőlőbirtokosok!

Nagyobb terméseredmény, minőség javítása csakis a már eddig is legjobb eredménnyel használt

m ü t r á g y á k

és pedig

19—20%-os mézsnitrogén

40—42%-os kálisó és

18%-os superphosphat

alkalmazásával érhető el.

Szakszerű felvilágosítás és legfontosabb ajánlattal díjmentesen szolgálunk.

Meghívásra szakértőnket kötelezettség nélkül kiküldjük.

A dicsőszentmártoni

779

„NITROGEN”

Mütrágya- és Vegyipar R. T. eladási irodája Timisoara I, Lloyd sor 3., I. emelet

vagy

„Mezőgazdák” Kereskedelmi R. T.-nál, Aradon.

Fordítások: Román, Francia, Magyar, Német, Angol, Olasz, Lengyel stb., kérvények, másolások: **„Minerva”** Fordítási Iroda, Arad, Bul. Regina Maria 10.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közzététel nem vállalunk felelősséget. NYILATKOZAT.

Jakabfi Zoltán, Popper Mihály László és Szobotka Andor temesvári lakosok ellen tényleg tettem bűnvádi feljelentést. Nem akarok a hivatalos eljárásnak elébe vágni; majd megválik, hogy az én feljelentésem „szemenszedett hazugság”-e, vagy a mai hírlapokban nyilatkozók, — kik, miként most meg lett állapítva, jogtalanul bitorolták a nem létező, be nem jegyzett és iparigazolvánnyal nem bíró Bánáti Autóképviselő „Opel lerakat felsz. a.” céget — hazudnak-e szemtelenül.
Arad, 1929. április 10.

KÁLMÁN A.

Alólirottak mélységes fájdalommal jelentik, hogy családjuk nestora

Dr. Kell Lipót

ügyvéd,

munkás és áldásos életének 75. évében f. hó 9-én este 9 órakor jobblétre szenderült.

A megboldogult földi maradványai f. hó 11-én délután fél 5 órakor fognak a Strada Closca (Szt. László-ucca) 1. számú gyászházból az aradi izr. temetőbe kísértetni.

Kelt Aradon, 1929. évi április hó 9-én.

Kell Sándor és neje szül. Kell Zseni, Kell Róza és férje Goldmann Adolf, özv. Hock Emilné szül. Kell Mimi, Kell Mihály, özv. Kell Izsóné szül. Zinsenheim Otília, özv. Kell Manoné szül. Krausz Róza, Kell Stefánia és férje Kálazdy Albert, Kell Kornél és neje Meixner Vika, Kell Anna és férje Szirtes Sándor, Mandl Józsa és férje Visó Mihály, Mandl Rózsi és férje Karmiol Lajos, dr. Kell József és neje Glück Valéria, Kell Rezső és neje Schmid Róza, dr. Kell Viktor, Kell Ferenc, dr. Gábor Dezső, Goldmann Ilona és férje dr. Reisinger Ferenc, Hock Róbert és neje Schwartz Edit, Hock György és neje Danzig Alice, Hock Pál és neje Ekstein Stella, Hock Jenő.

Koszoruk mellőzését kérjük.

Az aradi Ujságírók Klubjának olyan halottja van, akit nem pótolhat élő. Meghalt valaki, akinek az aradi Ujságírók Klubja létét köszönheti, akinek energiáján, kartársi szeretetén, idegzete és önzetlen munkáján épült fel a mi kis otthonunk és Arad társadalmának legnemesebb kulturális intézménye.

Összetört szívvel jelentjük, hogy az aradi Ujságírók Klubjának elnöke és igazgatója, lelke és megalapítója

Réthy József

az aradi Ujságírószervezet alelnöke, az Aradi Közlöny volt felelős szerkesztője, ma hajnalban, napi munkájának kötelességétől áthatott és lelkiismeretétől fűtött befejezése után hirtelen és percek alatt elhunyt.

Kihűlt feje fölé a mi otthonunk sóhaja száll, fáradt szemét a mi reszkető kezünk zárja le és mindenkitől eiszakított, messzi életében a mi testvéri és baráti kezünk viszi ki utolsó pihenőre f. hó 11-én, csütörtök délután 2 és fél órakor a Bratianu 19. sz. gyászházból. Működésének és az ujságírotársadalom életében lefolytatott nemes munkájának eredményei itt maradnak köztünk: az aradi Ujságírók Klubja olyan lélekző emlék, amely elhalt elnökünk nevét még akkor is megőrzi, ha mi már követtük őt.

Az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 18-án délelőtt 10 órakor fog az Egek Urának bemutatni.

Aradon, 1929. április 10-én.

Varga Imre utóda: „Szent Margit” temetőkezeli intézet Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-u.) 24.

A Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-ucca) sarkánál, a hetipiact legelénkebb helyén

bolthelyiség azonnalra kiadó.

Cím az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Az Erdélyi és Bánáti Népkisebbségi Ujságírószervezet aradi csoportja szívbemarkoló megdöbbenéssel jelenti, hogy kitünő alelnöke, az aradi ujságírotársadalomnak évtizedeken keresztül szeretett és nagyrabecsült fáradhatatlan harcosa, az Aradi Közlöny volt felelős szerkesztője

Réthy József

ma kora hajnalban váratlanul és hirtelen 40 éves korában elhunyt. A megboldogultban az aradi ujságírók nemesak kitünő kartársat és jeles ujságírót gyászolnak, hanem emlékében őrzik az ujságíróérdek tántoríthatatlan és lelkes bajtársát, a megleleklű és mindig együttérző Embert, akit a Végzet sorainkból pótolhatatlan helyről tépett ki.

Temetjük Réthy Józsefet, f. hó 11-én, csütörtökön délután 2 és fél órakor a Bratianu 19. számú halottasházból.

Emlékét könnyes szeretettel zárjuk az ujságírószív fájdalmas munkás dobogásába.

Aradon, 1929. április 10-én.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy forrón szeretett férj, apa, nagypapa és rokon

MAYER SAMU

fatügygőnk

74 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, csütörtökön d. u. fél 3 órakor lesz a Bulev, Reg. Ferdinand 37. sz. házból. 1961

Felesége szül. Leánya Tuchmann Róza. Vértess Miklósné.

(Mindön külön értesítés helyett.)

A lap szerkesztéséért ideiglenesen SALGO HENRIK felel.

TELJES-TEJ

literenként

8

Lej

az ARADI TEJCSARNOK üzletében.

Pasztori és Hettmann Brassó

sodronyárugyár, azonnal szállít mindenféle sodronyfonatokat és sodronyszöveteket

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra

KIADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1937

Lukács

vízvezetési- és osztorozási berendező. Szakszerű javító-műhely. — Arad, Str. Bratianu 9. (v. Weitzer-ucca)

Buziás gyógyfürdő (Román Neuheim)

náratlan szénsavas radioactiv sós-vasas forrásvízekkel. — Biztos gyógyhatás szervi, elhízásos érelmeszesedéses szív és vérkeringési zavaroknál. Vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) esetében a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés, kitünő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árakkal. Új modern uszoda napiéves stranddal.

FÜRDŐIDÉNY MÁJUS 15-TŐL OKTÓBER 1-IG. — Prospektust, felvilágosítást szívesen küld

Muschong Euzas. Gyógyfürdő R. T.

Fürdőigazgatóság BUZIÁS, BÁNÁT.

HOSZPODAR

tavaszi és nyári ruhák szépen fest, tisztít. Str. V. Stroiescu (Teleky-u.) 18

Írógép

használt, látható írású, olcsón eladó.

Szíveségből: Horváth József elektrotechnikai vállalat, Str. Bratianu. 1969 Str. I. Vulcan sarok.

Keresek megvételre

egy háromkerékű kézi hajtású kocsit. 1967

Arad, Calea Saguna No. 160.

Luttwák József cégnél

kapható élő ponty, harcsa, tok, kecsage, süllő.

Friss harcsafei kgja 25 lej.

Orcyfalvai-vingai villamtelep,

mely még 4 községgel kibővíthető, olcsón eladó.

Bővebbet az orclyfalvai malomban. 1960

6 szobás modern lakás garage-al

a Banca Româneasca (volt Behus) palotában 1970

kiadó.

Narancs, citrom és deligyümölcs

szükségletét kicsinyben és nagyban legolcsóbban az importőrnel, Str. Decembrie 29. (Hasszinger-u.) 12. szerezheti be.

VERSENYZEK

ugy ár mint minőséggel és pedig:

1 mtr. Divat Száda	Lej	33
1 mtr. Mosó Volt		39
1 mtr. Divat kecske szöv		84
1 mtr. Tiszta gyapjú Poupin		195
1 mtr. Tiszta gyapjú Ripe		200
1 mtr. 150 cm. sz. térfi szövet		325
1 mtr. 140 cm. sz. kabát csaba		480
1 mtr. Nehéz selyem Crep de Chine		480
1 drb. Clott paplan váltóval		475
1 Agygarn-túra 3 drb.		980

GLEISINGER-nél

volt József főherceg-ut 11. sz.

Női és leányka felöltők, továbbá ruhák és jumperek legolcsóbb bevásárlási forrása

Polgári felöltők 1000.- lejtől
 Kasha " 1300.-
 Angol " 1500.-
 I-a Kasha " 1900.-

Iuliu PLESZ Gyula cég

Központi női felöltő nagyruháza Arad, Str. Col. Pirici 5. (Vörösmarty-u.) a színház hátsó bejáratával szemben.
 Cégem az aradi kereskedők részletcsoportjának tagja. Hitelképes egyének részletfizetésére kaphatnak. Győződjön meg saját érdekében cégem utólérhetetlen versenyképességéről.

Polgári ruhák 800.- lejtől
 Divat " 900.-
 I-a szövet " 1400.-
 Selyem " 1600.-

Kérem a címre figyelni!**Kérem a címre figyelni!****APRÓ HIRDETÉSEK.**

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4. vasárnap 5 Lej vastagabb betűvel 8. illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40 vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézközdésre válaszolunk. Ajánlatok felgés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Csillárok 1600 lejtől **VARGA és RO-SENFIELD** villamosági vállalatnál Arad, Central szálló mellett.

ALKALMAZÁS.

EGY kisebb kintő leány felvétetik Filadelfi könyvkötészet, Aradi Közlöny mellett. 1963

SZORGALMAS, dolgozni szerető úgynök és úgynököket helybéli incasszáls és gépeladásra magas provízió mellett felvesz Singer varrógép cég. 10510

INTELLIGENS fiatal nő orvos mellé esetleg üzletbe ajánlkozik. Címeket az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 1951

INTELLIGENS családnál háziakasszonyi, házvezetőnői állást keres intelligensebb leány. Pusztára is megy. Címeket "Szorgalmas" jelzéssel az Aradi Közlöny kiadójába kér. 1962

LAKÁS.

HÁROM ESETLEG NÉGY SZOBÁBÓL. Aló első emeleti uccai helyiség a földön közepén lelépés nélkül kiadó. Irodának, lakásnak, divatszalonnak egyaránt alkalmas. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1000

MAROSPARTI új házban 2 szobás stúdió lakás azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1873

ORVOSI rendelőnek vagy irodának két szoba, volt Andrassy-úton kiadó. Bővebbet Grünberger L. és Társa.

HATSZOBÁS modern lakás május 1-re kiadó. Volt Ferdinand-ucca 3. 1948

HÁROM SZOBÁS modern lakást keresek a belvárosban, hol az egyik szoba irodának alkalmas. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1970

HÁZASPÁR keres központonban urihaznál parkettes, szépen burkolozott 2 ágyas szobát fürdőszoba használattal. Transylvania országutuban. 1971

HÁROM szoba, fürdőszobás új magánház a Tölgy-uccában azonnal kiadó. Értekezni Maros-ucca 5. második emelet. ártó 5. 1964

BUTOROZOTT szoba, azonnal kiadó. Volt Orczy-ucca 17. 1966

NEGYSZOBÁS, fürdőszobás lakás, azonnal elfoglalható esetleg május 1. Str. Badea Cartan 11. (Anghal-u.) 1959

VETÉLÉSELDAS.

VITRINEK, Biedermayer szalónok, és székek, antik könyvszekrény, szekreter, különböző antik butorok és órák, polár rökaboa, zongorák, kártyasztal, fotélek, komplett ebédlő és szalon berendezések, fények, dupla ágykerítők, karrai márványszobor, ágyak, matracok, szekrények, asztalok, székek, női íróasztalok, nagy képránák, képek, tükrök, hintaszékek, rádió, seregy, dísz tárgyak, üzemeltethető keru szék, Schöber ágy eladó, Salgóné bizományi üzlete, Str. Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

SZOBAOUARZLAMPÁT keresek kölcsönbe díjazással. Meisl és Adler-cég. 1954

KERESEK Biedermayer álló tükröt, antik porcellánokat, poharakat, különböző butorokat, antik szalónokat, órákat, dísztárgyakat, vitrineket, stb. Kívánatra házhoz is megyek! Salgóné bizományi üzlet, Str. Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

ÜRES FESTÉKES HORDÓK eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1454

NAGYMENNYISÉGŰ PLÉHPÁNT eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1151

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

ELLÁTÁS.

IZLETES házikoszt házban és házon kívül kapható Bul. Reg. Ferdinand 11. 1938

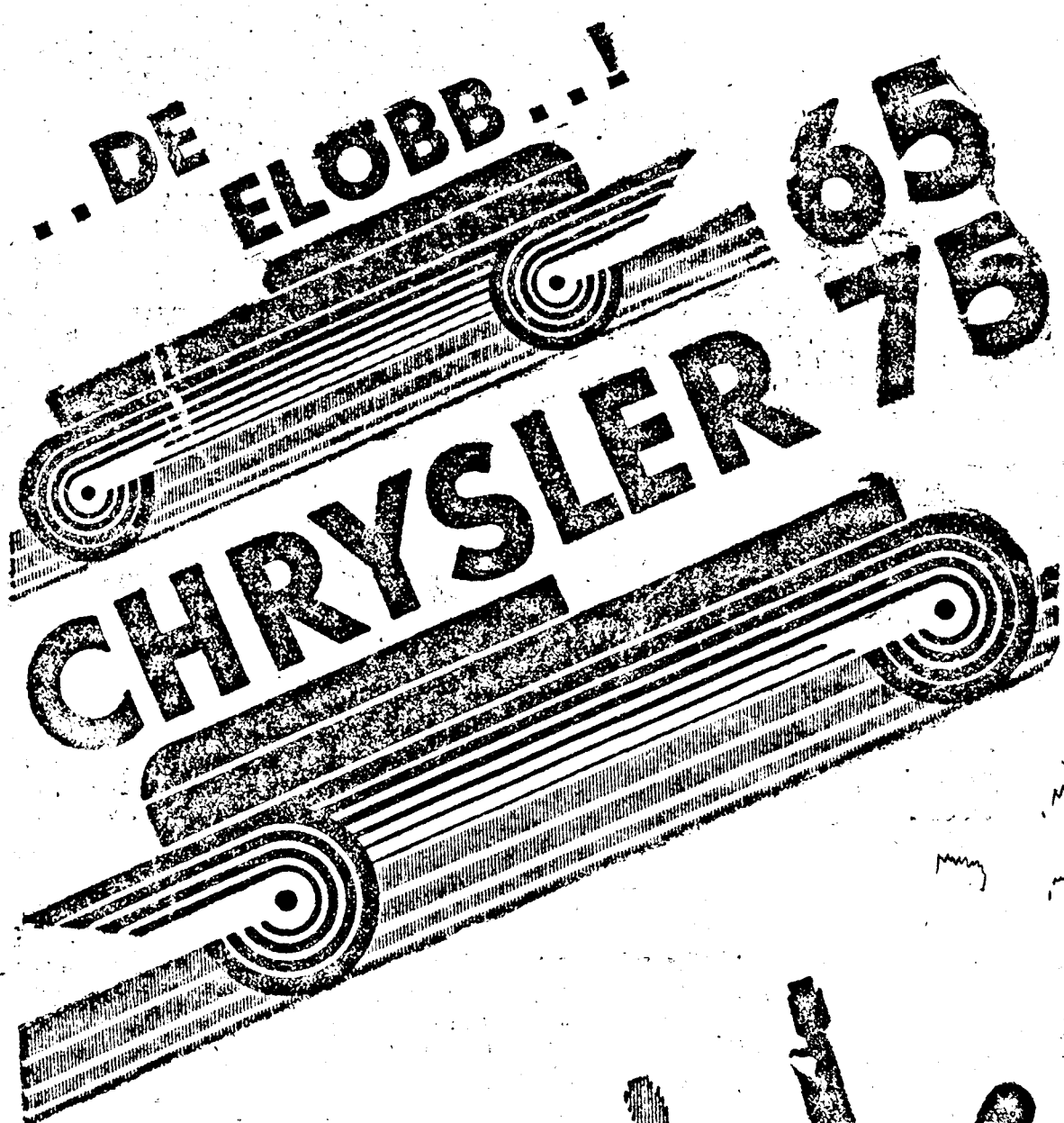
EGY-KÉT leány vagy fiu lakással ellátást kaphat. Antalfi, Str. Cornél Popescu 34. 1990

ÜZLETEK.

BELVÁROSBAN jólmenő fűszerüzlet május 1-re eladó. Cím Rudolf Mossenál.

INGATLAN.

ÉLETJÁRADÉKRA vennék kétszobás konyhás házat kisebb udvarral vagy kerttel esetleg még egy szoba konyhás lakással a város belterületén. Ajánlatokat levélileg kér Saárossyné, Str. R. Veliciu 19. 1953

Tempója 100, 120 Kilométer. Motorja, az 'Ezüst Dom' hathengeres, nagy teljesítményű, hét csapágyas főtengellyel, ellensúlyokkal. A fékei hidraulikusak, belső pófakkal, zajtalanok, csuszásmentesek, könnyen kezelhetők. Milyen szépek az új Chrysler kocsik, hosszú alacsony építésűek, gyönyörű vonalvezetéssel. Szépek minden eddig látott kocsinál.

Nézzé meg Ön az új Chrysler kocsikat a képviselőnké! Chrysler '65' - a tökéletes biztonság és kényelem. Chrysler '75' - még hatalmasabb és erősebb, felér egy verseny kocsinak a sebességével.

Három híres hathengeres modell. Chrysler Imperial, Chrysler '75', Chrysler '65'. A négyhengeres Plymouth szintén Chrysler gyártmány. Chrysler kocsik minden típusban és árban. - Nézzé meg a modelleket a képviselőnké! Kérjen árjegyzéket.

JOAN N. JILESCU, STRADA REGINA MARIA 16, CLUJ
 Chrysler Motors Detroit Michigan.